

RESTSTOFFENUNIE WATERLEIDINGBEDRIJVEN B.V.

Jaarbericht 2014

Inhoudsopgave

1.	Over Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.	5
2.	Bericht van de Raad van Commissarissen	7
3.	Directieverslag over het boekjaar 2014	10
3.1	Financieel	10
3.2	Klant	18
3.3	Interne Processen	19
3.4	Innovatie/lerend vermogen	23
4.	Duurzaamheid en MVO	26
5.	Ontwikkelingen per reststof	29
6.	Vooruitzichten en verwachtingen	35
7.	Jaarrekening 2014	37

An English language version of this annual report is also available on www.reststoffenunie.com.

voorwoord 'Dankbaar werk'

Reststoffenunie heeft in 2014 opnieuw economisch goed gepresteerd. Bovendien – en minstens zo belangrijk – hebben we door meer ketensamenwerking en innovatie wederom een bijdrage kunnen leveren aan minder verbruik van grondstoffen.

In het nieuwe ondernemingsplan hebben we de koers voor de komende jaren uitgestippeld; er is een toekomstgerichte visie ontwikkeld om de positie van Reststoffenunie verder te versterken. Samenwerking in de waterketen speelt daarin een belangrijke rol, net als de interactie met waterbedrijven in het (nabije) buitenland. De ontwikkeling van de markt houdt immers niet op bij 's lands grenzen.

Twintig jaar geleden namen 24 Nederlandse waterbedrijven, vanuit hun verantwoordelijkheid voor een schoon en intact milieu, het initiatief tot de oprichting van Reststoffenunie. *Draag zorg voor een efficiënte, doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van onze reststoffen* was destijds de

opdracht. Inmiddels is Reststoffenunie uitgegroeid tot een professionele organisatie met een groot netwerk. Samen met de ketenpartners staan we onze participanten ter zijde om, tegen de laagste (integrale) kosten, een duurzame bestemming voor hun reststoffen te vinden.

Het is dankbaar werk. We zullen ons dan ook blijven inspannen om waar mogelijk waarde toe te voegen aan alle reststoffen uit de waterketen. En zo een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van een circulaire economie.

Hay Koppers

1 Over Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.

Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V. (RU) werd in 1995 opgericht op initiatief van de Nederlandse drinkwaterbedrijven. Onze kerntaak is het ontzorgen van onze participanten voor wat betreft de reststoffen die vrijkomen bij de bereiding, transport en distributie van drinkwater.

We laten ons daarbij leiden door economische en duurzaamheidsmotieven. RU zet de reststoffen – afvalstoffen dan wel bijproducten – af als (secundaire) grondstof naar afnemers in diverse economische sectoren. We gingen daarvoor contracten aan met onder meer de bouw- en glasindustrie, minerale grondstoffenhandel, energieopwekking uit fossiele en biobrandstoffen, land- en tuinbouw en de waterzuiveringsbranche. Samen met onze participanten, ketenpartners, (potentiële) afnemers en toeleveranciers van diensten, ontwikkelen wij steeds nieuwe toepassingsmogelijkheden en zoeken we naar functionele markten en afzetkanalen.

RU is een besloten vennootschap. Alle aandelen zijn in het bezit van de Nederlandse drinkwaterbedrijven. De aandeelhouders hebben hun stem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) die tweemaal per jaar wordt gehouden. De Raad van Commissarissen (RvC) bestaat uit vijf personen die op voordracht van de Raad benoemd zijn door de AVA. RU is opgericht als een B.V. maar werkt in de dagelijkse praktijk als een Shared Service Center (SSC) voor de participanten. Een gemeenschappelijke strategie die de voordelen van centralisatie en decentralisatie combineert. Alle activiteiten rondom reststoffen die op ongeveer

vergelijkbare wijze kunnen worden uitgevoerd, worden samengevoegd in een semi-autonome eenheid, die vervolgens diensten levert aan haar participanten. RU als SSC is geen vorm van centralisatie. De nadruk ligt vooral op gezamenlijkheid, verbondenheid, gelijkwaardigheid en afhankelijkheid.

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Hierbij bieden wij u de jaarrekening 2014 aan met het verslag over het gevoerde beleid. Volgens artikel 24 van de statuten van de vennootschap heeft de bestuurder van RU de opgemaakte jaarrekening over het jaar 2014 voorgelegd aan de RvC in zijn vergadering van 27 mei 2015. De jaarrekening is gecontroleerd door MTH Accountants B.V. en voorzien van een goedkeurende verklaring. De RvC heeft vastgesteld dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de financiële positie en dat het directieverslag voldoet aan de eisen van transparantie. Derhalve vragen wij de AVA om de jaarrekening vast te stellen. Ook stellen wij voor de bestuurder decharge te verlenen voor het gevoerde beleid, en de leden van de RvC voor het uitgeoefende toezicht. Het nettoresultaat kwam uit op € 6.600; het voorstel is het positieve resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

Twintig jaar geleden startten de Nederlandse waterbedrijven een unieke samenwerking. Zij namen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de bestemming van hun reststoffen. Reststoffenunie zag het levenslicht. We vormen een krachtige keten die kennis deelt, innoveert en zorgdraagt voor de toekomst.

de kracht van samen

Conform de statuten van de vennootschap liggen de belangrijkste bevoegdheden binnen RU bij de bestuurder en de RvC. De AVA benoemt, op voordracht van de RvC, de commissarissen en vervolgens benoemt de RvC de bestuurder. De bestuurder leidt de vennootschap, is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen, de strategie en het bijbehorende risicoprofiel, de resultaatontwikkeling en de maatschappelijke aspecten. Voor bepaalde belangrijke besluiten is de goedkeuring nodig van de RvC. De bestuurder legt verantwoording over zijn handelen af aan de RvC en de AVA. Hij verschaft de RvC in hun rol als toezichthouder en de AVA als economische eigenaren van de vennootschap, tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van hun taken.

Activiteiten in 2014

De RvC heeft in het verslagjaar vier keer vergaderd met de bestuurder, te weten op 13 maart, 14 mei, 17 september en 12 november. Hierin bespraken de leden de operationele en financiële voortgang van RU, evenals de strategie om de onderneming toekomstbestendig te maken. Naast de formele vergaderingen was er door het jaar heen uiteraard geregeld informeel overleg tussen de leden van de RvC onderling en met de bestuurder. De RvC besteedde in 2014 onder meer aandacht aan:

- de financiële ontwikkelingen en de resultaten van de organisatie;
- de operationele en financiële gang van zaken ten opzichte van de begroting en de overige doelstellingen;
- de bestemming van de winst;
- de goedkeuring van het Jaarbericht 2013;
- het Ondernemingsplan 2015-2018;
- de continuïteit en groeiopties van RU;
- ontwikkelingen rondom de samenwerking tussen waterschappen en RU;
- verbeterprojecten voor de kwaliteitsbeheersing van reststoffen bij de drinkwaterbedrijven;
- benoemen van risicopunten in de 'stoplichtrapportage';
- *contingency* plan ter planning en voorbereiding op onvoorziene gebeurtenissen;
- vaststelling herzien treasurystatuut en besluit dit in te laten gaan per 1 april 2015;

- beleid over bescherming intellectueel eigendom en aanvragen octrooi;
- beproeven data en ICT door accountant MTH;
- de verhuizing naar het nieuwe Waterhuis;
- opstellen profielschets in verband met afscheid van bestuurder per 1 januari 2016;
- akkoord met herziene inkoopvoorwaarden en -contracten;
- ontwikkelingen in producten, markten en wetgeving;
- jaarplan en begroting 2015;
- aanstelling van de heer R. Kruize als voorzitter van de RvC per 31 december 2014.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders kwam twee keer bijeen, op 27 juni en 19 december. In deze vergaderingen zijn de volgende besluiten genomen:

- instemming met het Jaarbericht 2013, bestaande uit het bericht van de RvC, het directieverslag en de jaarrekening;
- besluit om het resultaat 2013 toe te voegen aan de reserves;
- het verlenen van decharge aan de directie voor het gevoerde beleid gedurende het boekjaar 2013;
- het verlenen van decharge aan de leden van de Raad van Commissarissen voor hun toezicht gedurende het boekjaar 2013;
- accordering Strategische analyse & Ondernemingsplan 2015-2018;
- vaststelling document Groeiscenario's/-opties ter versterking van de positie van RU, en akkoord met de uitwerking van concrete scenario's/opties om de groei te realiseren;
- vaststelling van de lijst met positieve en negatieve waarde reststoffen;
- vaststelling herziene statuten in verband met de invoering van de Wet Flex BV, de veranderde rol en activiteiten van RU en de wens om RU ook open te stellen voor andere actoren in de (publieke) waterketen;
- vaststelling herziene inkoopvoorwaarden en -contracten en besluit tot het uitwerken en bekrachtigen van de individuele leveringsovereenkomsten;
- akkoord met jaarplan en begroting 2015.

Roelof Kruize: "Ria Doedel trad op 31 december 2014 terug als voorzitter van de Raad van Commissarissen. Zij vervulde deze functie sinds eind 2007 en werd in 2010 herbenoemd. Volgens het benoemingsrooster zou Ria eind 2013 aftreden, maar op verzoek van de RvC – en met instemming van de AVA – bleef zij een jaar langer aan. De RvC bedankt Ria voor haar inzet voor Reststoffenunie in een turbulente periode. Ik neem graag het stokje van haar over."

Ria Doedel: "De reden daarvoor was de vertraging van het meerjarenplan 2015-2018", aldus mevrouw Doedel. "Dat is op de valreep vastgesteld, waarmee de toekomst van RU is uitgekristalliseerd. Een mooi moment dus om het stokje over te dragen. Terugkijkend kan ik concluderen dat Reststoffenunie op de goede weg zit. Zij heeft haar bestaansrecht in de afgelopen twintig jaar bewezen. Zeker in de laatste jaren is de organisatie het pionieren ontgroeid en een professionele en deskundige club geworden. Die ontwikkeling is onder meer merkbaar aan de belangstelling van verschillende kanten voor nieuwe samenwerkingsvormen. Twintig jaar geleden kenden we overal in het land een overvolle opslag van reststoffen die als afval werden gedumpt. In 1995 realiseerden de waterbedrijven zich dat het anders moest. Waar we nu staan is een wereld van verschil: er is hoegenaamd geen tussentijdse opslag nodig, reststoffen worden grondstoffen en er is een behoorlijke valorisatieslag gemaakt. Natuurlijk is er nog veel te doen. Zo zijn er grote verschillen tussen de waterbedrijven voor wat betreft de aanlevering en kwaliteit van de reststoffen; sommige hebben al positief resultaat op de reststoffen, voor andere waterbedrijven is dat nog niet aan de orde. Reststoffenunie speelt een belangrijke rol in die bewustwording en het overdragen van kennis. Ik geloof stellig in het opereren vanuit een collectief. Wanneer de waterbedrijven hun reststoffen individueel gaan verhandelen, worden zij uitgespeeld door de markt. Dat kan, vanuit onze doelstellingen, niet de bedoeling zijn.

Later dit jaar zal de bestuurder, Hay Koppers, eveneens Reststoffenunie verlaten. Ik wil hem namens de RvC danken voor zijn niet-aflatende inzet en enthousiasme. Samen met zijn team heeft hij uitstekend werk verricht, en zeker niet altijd onder gemakkelijke omstandigheden. Hay Koppers heeft zich sterk gemaakt voor de herbestemming van reststoffen in de hele sector, waarbij hij nooit alleen het belang van het instituut Reststoffenunie voor ogen had. Hij verdient een groot compliment voor de professionaliseringsslag die de organisatie heeft gemaakt."

Nieuwegein, mei 2015

Namens de Raad van Commissarissen
R. Kruize, voorzitter

Samenstelling Raad van Commissarissen

Volgens artikel 15, lid 4 a van de Statuten van de Vennootschap en artikel 4 van het Reglement Raad van Commissarissen Reststoffenunie heeft de Raad van Commissarissen een voordracht gedaan voor de benoeming van de heer R. Kruize van Stichting Waternet als vertegenwoordiger van de aandeelhouders in de RvC. Deze voordracht is door de AVA bekrachtigd. Vervolgens is de heer Kruize is per 31 december 2014 benoemd tot voorzitter van de RvC.

Per 31 december 2014 is de samenstelling als volgt:

- De heer R. Kruize (1956), voorzitter, algemeen directeur Stichting Waternet
- De heer P. Fransman (1962), plaatsvervangend voorzitter, CFO Evides N.V.
- Mevrouw R. Bergkamp (1959), directeur Vewin
- De heer K. Hoogsteen (1950), directeur N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe
- De heer S. Corvers (1963), directeur Corvers Holding B.V.

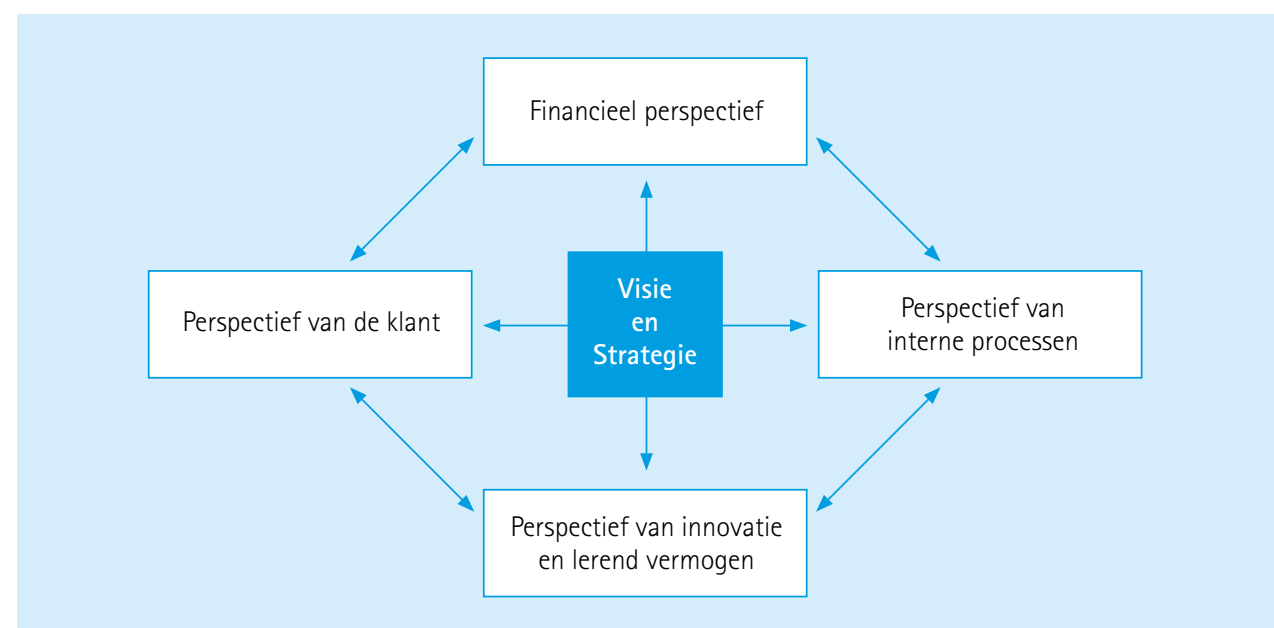
De Raad van Commissarissen, v.l.n.r. de heer Fransman, mevrouw Bergkamp en de heer Corvers. De heren Kruize en Hoogsteen waren bij het maken van de foto verhinderd.

(Her)benoemingsrooster 2015:

Als gevolg van de wijziging in de RvC is ook het rooster van aftreden aangepast.

	benoemd	herbenoemd	aftreden
R. Kruize	31 december 2014	(mogelijk) 31 december 2017	
R. Bergkamp	31 december 2013	(mogelijk) 31 december 2016	
K. Hoogsteen	1 juli 2010	1 juli 2013	1 juli 2016
S. Corvers	1 juli 2010	1 juli 2013	1 juli 2016
P. Fransman	31 december 2012	(mogelijk) 31 december 2015	

We beschrijven de algemene gang van zaken volgens de Balanced Score Card, een concrete en meetbare vertaling van de strategische doelen. Zoals de naam al zegt is evenwicht of balans hierbij het uitgangspunt. Evenwicht tussen korte en lange termijn doelen, tussen financiële en niet-financiële maatstaven, tussen externe en interne performanceperspectieven. Maar zeker ook tussen de vier thema's en de visie en strategie van RU. Bovendien legt deze methode een verbinding tussen verleden (financiële resultaten), heden (interne processen en klanten) en toekomst (innovatie en lerend vermogen).

Balanced Scorecard

3.1 Financieel

Hoofddoelstelling: lagere integrale kosten voor het benutten of toepassen van reststoffen

Door enerzijds de opbrengsten te verhogen door valorisatie van de reststoffen en tegelijkertijd de kosten in de leveringsketen terug te dringen, werken we tweeledig aan verbetering van het resultaat.

De gemiddelde nettokosten voor de aandeelhouders zijn in de afgelopen vier jaar gedaald met 9% en belopen momenteel € 14,41 per ton. De bijdrage van de participanten aan de apparaatskosten van RU daalde ten opzichte van 2013 met 11% en kwam daarmee uit op € 4,71 per ton. RU keerde aan participanten over 2014 bijna € 6,00 per ton uit als resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening.

Het grote aanbod aan 'negatieve waarde reststoffen' had hierop een drukkend effect. In 2013 bedroeg de *pay out* € 5,85 per ton.

RU constateerde ook in 2014 dat de aanlevering van een deel van de reststoffen nog steeds moeizaam verloopt. Slechts een kwart van de waterproductiebedrijven levert waterijzer aan van afgesproken kwaliteit, in de afgesproken hoeveelheid en volgens planning. Om die reden zullen we de afvoerplannen met ingang van 2015 beoordelen vanuit historisch perspectief, om zodoende de werkelijke situatie te kunnen vaststellen. Afwijkingen worden gemeld aan de betreffende waterbedrijven. RU zal op basis van deze informatie mitigerende maatregelen opstellen met de daaraan verbonden (meer)kosten.

Ook in de directe kosten voor de afvoer van reststoffen zijn nog steeds grote verschillen zichtbaar tussen de individuele participanten. Zo laten inmiddels vier participanten een positief brutoresultaat zien. Dit betekent dat de opbrengst van al hun reststoffen meer bedraagt dan de directe kosten om ze af te voeren, te verrijken en af te zetten. De faalkosten liepen in 2014 met rond 4 procentpunten terug tot 7% van de afvoerkosten. Dit heeft te maken met een snellere feedback door RU, verbetervoorstellen,

frequentere kwaliteitsanalyses en (deels) terugnemen van de eigen regie over de leveringsketen.

Reststoffenunie is door het Financieel Dagblad opnieuw uitgeroepen tot FD Gazelle 2014. Deze aanmoedigingsprijs, die Reststoffenunie ook in 2013 ontving, wordt toegekend aan Nederlandse ondernemingen die in drie achtereenvolgende jaren een omzetgroei weten te realiseren van meer dan 20% op jaarbasis.

Kerncijfers

	2014	2013	2012	2011
Resultaten				
Opbrengst	€ 4.292.500	€ 4.016.000	€ 3.800.000 ¹	€ 3.180.000
Omzet niet-aandeelhouders in %	3,1	2,5	3,6	7
Totale afvoerkosten	€ 2.936.000	€ 2.737.000	€ 2.881.000	€ 2.725.000
Bruto marge in % van de omzet	32	32	24	14
Bedrijfsresultaat	€ 6.600	€ 107.300	€ 70.300	€ 33.500
Netto kosten aandeelhouder per ton ²	€ 14,41	€ 14,37	€ 14,57	€ 15,82
Vermogen				
Balans totaal	€ 1.536.100	€ 1.622.600	€ 1.616.300	€ 2.094.000
Eigen vermogen	€ 692.700	€ 686.100	€ 578.900	€ 508.600
Liquiditeit (quick ratio)	1,8	1,7	1,5	1,3
Gegevens grondstoffen				
Aanbod in tonnen ³	187.500	175.700	185.500	191.000
Recycle percentage ⁴	81	87	79	79
Vervoerskilometers per ton reststof ⁵	3,1	3,3	3,8	5,4
Personeel				
Aantal werknemers fte per ultimo verslagjaar	7,1	7,1	5,7	4,3
Arbeidsverzuim in %	5	1	4	8
Gemiddeld netto afzet per fte	€ 185.000	€ 163.500	€ 171.900	€ 93.300

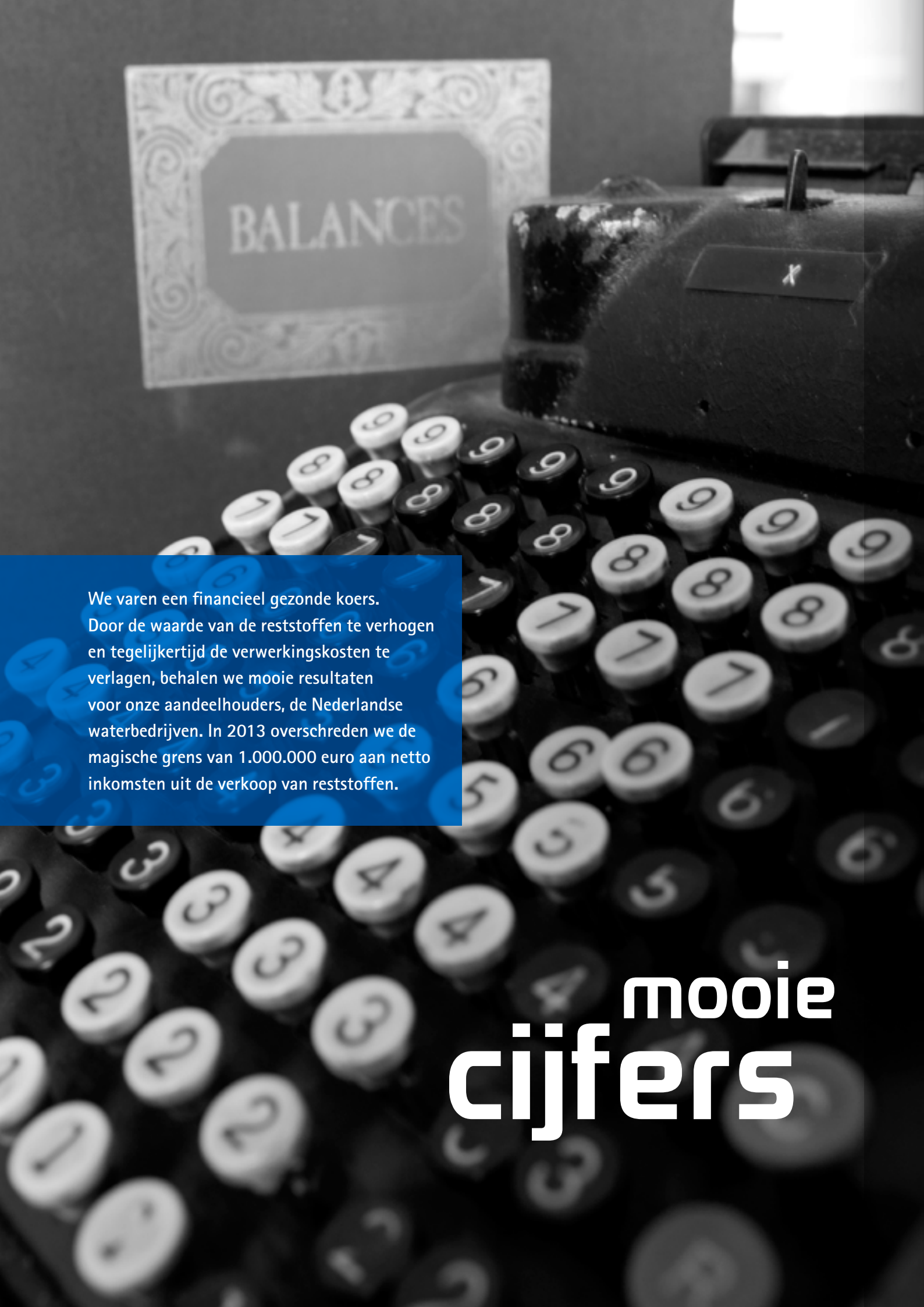
¹ gecorrigeerd voor niet gerealiseerde opbrengst uit depots

² incl. bedrijfsresultaat

³ exclusief kunststof en asbestcementleidingen

⁴ conform herziene definitie LAP 2

⁵ gerekend vanaf Nederlandse waterproductiebedrijven

We varen een financieel gezonde koers. Door de waarde van de reststoffen te verhogen en tegelijkertijd de verwerkingskosten te verlagen, behalen we mooie resultaten voor onze aandeelhouders, de Nederlandse waterbedrijven. In 2013 overschreden we de magische grens van 1.000.000 euro aan netto inkomsten uit de verkoop van reststoffen.

mooie cijfers

Toelichting op balans

	2014	2013
Vaste activa	3.400	10.000
Vlottende activa	1.532.700	1.612.600
Totaal activa	1.536.100	1.622.600
Eigen vermogen	692.700	686.100
Kortlopende schulden	843.400	936.500
Totaal passiva	1.536.100	1.622.600

Het balanstotaal is ten opzichte van 31 december 2013 met € 86.500 afgenomen. De daling van de vaste activa is het gevolg van versnelde afschrijving op ICT-apparatuur, doordat onze ICT per januari 2015 is opgenomen in de infrastructuur van KWR. Binnen de vlottende activa zijn de vorderingen toegenomen met € 154.000 en de liquide middelen gedaald met € 234.000. Per 31 december 2014 is het bedrag van de schuldeisers € 93.000 lager dan ultimo 2013.

Vlottende activa

De vorderingen op debiteuren zijn toegenomen met € 200.000. Dit als gevolg van een aantal grote projecten per ultimo boekjaar. De in 2013 genomen voorziening voor dubieuze debiteuren is in 2014 geheel vrijgevallen. Door de toegenomen voorraad is de waarde per balansdatum met € 17.000 gestegen. Het bedrag aan vooruitbetaalde kosten voor 2015, is € 23.000 hoger dan per 31 december 2013. De overlopende activa zijn verder € 140.000 lager doordat eind 2013 de kosten voor de marktevaluatie en afvoer-kosten nog moesten worden verrekend. Dit is in 2014 niet het geval.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is ten opzichte van 2013 met € 6.600 toegenomen en toegevoegd aan de overige reserves.

Aandelenkapitaal

In 2003 heeft RU eigen aandelen ingekocht. In hetzelfde jaar is deze terugkoop in de jaarrekening verwerkt door het aandelenkapitaal te verminderen. Dit is echter niet correct omdat de aandelen alleen zijn ingekocht, maar niet zijn ingetrokken. In 2014 is dit administratief gecorrigeerd. De ingekochte eigen aandelen zijn in mindering gebracht op de overige reserves voor € 22.000, hetgeen een verschuiving is binnen het eigen vermogen.

Kortlopende schulden

Onze schulden aan leveranciers zijn in 2014 gedaald met € 40.000. Per 31 december is er een verplichting tot betaling van sociale premies, pensioenlasten en omzetbelasting. De 'overige schulden' en 'overlopende posten' bleven nagenoeg onveranderd. Het gaat hier om aangegane verplichtingen inzake onderzoeken, vooruit ontvangen inkomsten, vakantiegeld, vakantiedagen en 'inzetbaarheids-budget'. In 2014 is aan onze participanten € 120.000 gerestitueerd van de voorziening die in voorgaande jaren is opgebouwd in het kader van de REACH-registratie.

Toelichting op resultatenrekening

	2014	2013
Opbrengsten (omzet + advisering)	4.292.400	4.016.200
Jaarbijdrage aandeelhouders	883.900	932.500
Overige opbrengsten	14.400 -	49.000
Totaal	5.161.900	4.997.700
Directe afvoerkosten	2.935.900	2.736.700
Opbrengst aandeelhouders	1.094.400	1.028.800
Bedrijfslasten	1.125.000	1.124.900
Totaal	5.155.300	4.890.400
Netto resultaat	6.600	107.300

Opbrengsten

Tot de opbrengsten rekenen wij revenuen uit de verkoop van reststoffen, uit advisering en de doorberekende afvoerkosten aan aandeelhouders en niet-aandeelhouders. De netto-opbrengst uit verkopen nam in 2014 toe met 11% tot € 1.272.800.

Bij een nagenoeg onveranderd aanbod van kalkkorrels en een lichte teruggang bij waterijzer (vloeibaar en steekvast) is in afgelopen verslagjaar € 1.633.600 aan opbrengsten gerealiseerd, € 307.000 meer dan in 2013. Een stijging van 21%.

De (negatieve) inkomsten uit de verkoop van ijzerkalkslib lagen een factor 1,5 hoger dan in 2013, en kwamen uit op -€ 63.000. Dit als gevolg van een fors hoger aanbod van deze reststof.

De uitkering aan participanten voor verkoop van deze reststoffen is volgens het verdienmodel 90% van de verkoopwaarde en bedraagt € 1.398.000.

Voor de reststoffen die buiten het verdienmodel vallen is € 287.000 uitgegeven aan acceptatiekosten, een stijging van 4% ten opzichte van 2013. Zo is er meer uitgegeven voor poederkoolslib en vijverbodems als gevolg van een

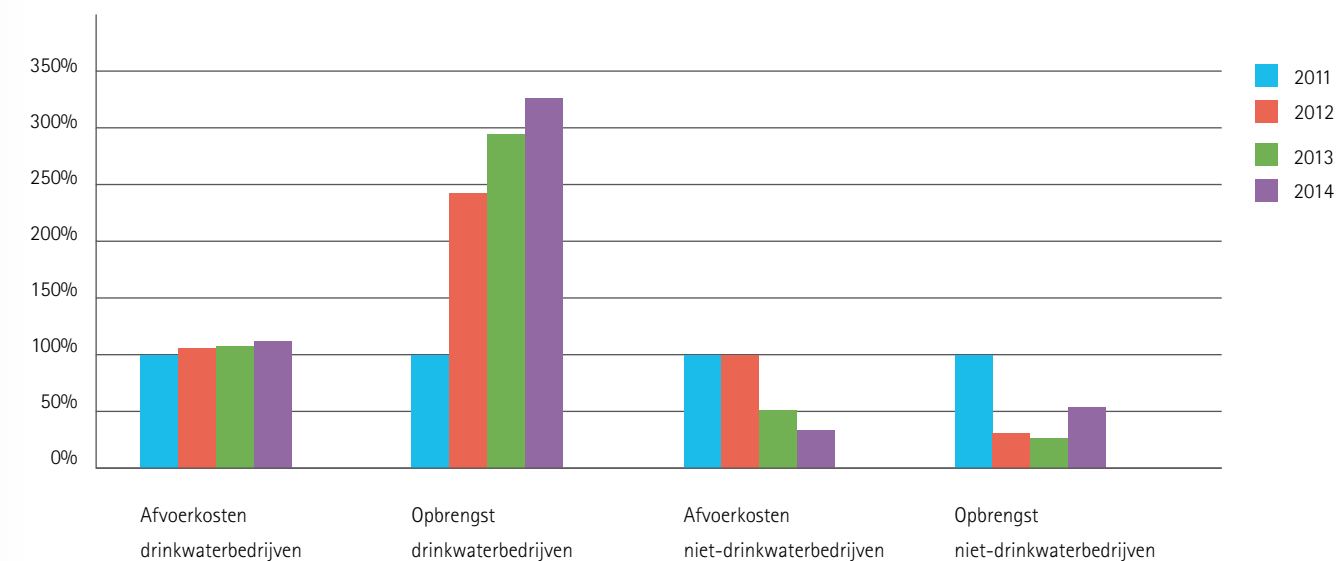
groter aanbodvolume. De uitgaven voor filtergrind daalden door betere afzetcontracten. De kosten voor verwijdering van aluminiumslib en riviersediment stegen licht door inflatiecorrecties op lopende contracten.

RU heeft € 40.000 aan inkomsten verworven met advisering aan aandeelhouders en niet-aandeelhouders. Er is advies uitgebracht aan Waternet over sanering van oude voorraden coagulatieslib op een grote waterwinlocatie. RU heeft, als partner van Arcadis, betaald advies uitgebracht aan Manila Water (MWCI) over de valorisatie van hun drinkwaterreststoffen.

De mededingings- en aanbestedingsrechtelijke positie van RU schrijft voor dat de omzet uit activiteiten voor niet-aandeelhouders beneden 10% van de totale omzet moet blijven. In 2014 was dit aandeel 3,1%, ruim een half procentpunt hoger dan het jaar ervoor.

RU heeft de uitkering aan participanten in de periode 2011-2014 weten te verdrievoudigen, terwijl de afvoerkosten slechts met 12% stegen.

Ontwikkeling van opbrengsten en afvoerkosten (2011 = 100%)

Jaarbijdrage aandeelhouders

De jaarbijdrage van de aandeelhouders aan de apparaatskosten van RU, gebaseerd op de begroting in het jaarplan 2014, kwam in 2014 uit op € 883.900; een daling van 5% ten opzichte van 2013. Er waren minder uitgaven voorzien voor onderzoek en advies.

Overige opbrengsten

Het project voor de nieuwe informatievoorziening wordt in 2015 voortgezet. Hiervoor is een bedrag gereserveerd van € 20.000. De rente-opbrengsten bedroegen € 5.600.

Directe afvoerkosten

In 2014 bedroeg het jaaraanbod van onze participanten en derden 7% meer dan in vorig verslagjaar en kwam uit op 187.500 ton. Tegenover een daling in het aanbodvolume van waterijzer, stond een aanzienlijke stijging van het aanbod in de categorie 'overige reststoffen', zoals poederkoolslib, filterzand, ijzerkalkslib en riviersediment. De met 7% gestegen afvoerkosten komen dan ook voornamelijk op het conto van deze categorie.

Circa 30% van de afvoerkosten ontstaan 'binnen de poort' van het waterproductiebedrijf, en deze schommelen de laatste 3 jaren rond de € 4,50 per ton; gecorrigeerd voor de behandeling van riviersediment is dit circa € 2 per ton. De afvoerkosten 'buiten de poort' beliepen in 2014 € 11,40 per ton, een stijging van 5% ten opzichte van 2013.

Brutomarge

De brutomarge als percentage van de totale omzet is evenals in 2013 32%.

Opbrengst ten behoeve van de aandeelhouders

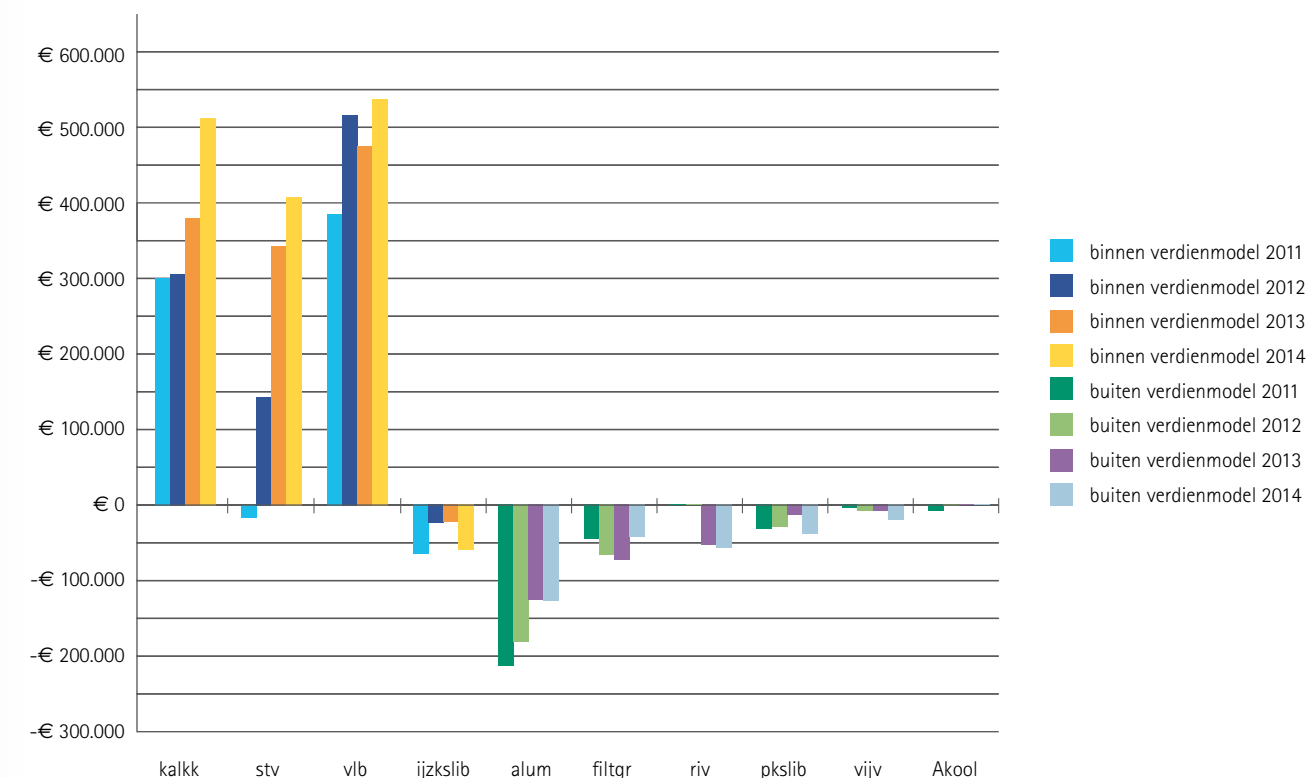
Volgens het verdienmodel ontvangen onze aandeelhouders 90% van de inkomsten uit de verkoop van 'positieve waarde reststoffen'. Reststoffen met een 'negatieve waarde' vallen geheel ten laste van de aandeelhouders. De lijst met positieve en negatieve waarde reststoffen wordt jaarlijks door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgesteld.

In 2014 heeft RU € 1.111.800 uitgekeerd aan de participanten, een toename van 8% ten opzichte van 2013.

Een mooi staaltje innovatie: steeds meer Nederlandse waterbedrijven gebruiken calciet als entmateriaal in onthardingsreactoren. De zuivere kalk die daarmee geproduceerd wordt, is een waardevolle reststof. Maar onderzoek en proefnemingen leidden nog een forse stap verder: door de eigen kalk als entmateriaal te gebruiken, sluiten de waterbedrijven de kalkkringloop.

innovatie door onderzoek

Teruggaaf opbrengsten uit verkoop van reststoffen aan participanten

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten zijn ten opzichte van 2013 gedaald met 1 procentpunt.

Personeelskosten

De personele bezetting bleef onveranderd. Net als in 2013 is een inleenkracht bij RU gedetacheerd die belast is met planning, logistiek en accountmanagement van (kleinere) klanten. Daarmee is een deel van de activiteiten ter beheersing van de leveringsketen weer ge-insourcet. In 2014 is ook een (tijdelijke) inleenkracht ingezet om de overgang naar de nieuwe ICT-informatiestructuur te ondersteunen.

De totale personeelskosten zijn licht (2%) gestegen.

Verkoopkosten

In 2014 zijn er minder uitgaven geweest voor PR.

De in 2013 getroffen voorziening voor oninbare vorderingen ter grootte van € 45.000 is in 2014 geheel vrijgevallen. De onderzoeks- en adviesactiviteiten vanuit de invalshoeken Financiën, Klant, Interne Processen en Innovatie/lerend vermogen zijn goeddeels uitgevoerd. De uitgaven stegen met € 55.600, deels door overschrijding van de gebudgetteerde projectkosten en deels door niet-voorzien werkzaamheden. Tot de eerste categorie behoren activiteiten voor inzameling van kunststofleidingmateriaal, herinrichting

informatievoorziening en het ondernemingsplan.

Niet voorzien waren onder andere een beleidsplan voor de bescherming van intellectueel eigendom, de vraag naar een benchmark tussen onze waterbedrijven op het onderdeel reststoffen, en advies over de taak- en rolverdeling tussen RU en de aandeelhouders.

Het project voor een nieuwe informatievoorziening is in 2014 niet afgerond. Hiervoor is een bedrag van € 20.000 gereserveerd.

Huisvesting

De kosten voor huisvesting, zoals huur van de bedrijfsruimte, services en huur van externe opslagruimte zijn licht gedaald ten opzichte van 2013. Dit in verband met de verhuizing in december naar het nieuwe bedrijfspand van KWR.

Overige bedrijfskosten

Deze stegen met € 31.000. Dit voornamelijk door uitbreiding van het aantal licenties en de beoordeling van het nieuwe informatiesysteem door onze externe accountant. Ook de verhuizing bracht extra kosten met zich mee.

Rentebaten

In 2014 is € 6.000 minder aan rentebaten ontvangen als gevolg van lagere rentepercentages op spaarrekeningen en daling van het gemiddelde maandsaldo.

3.2 Klant

Hoofddoelstelling: drinkwaterbedrijven en afnemers ervaren klantgerichtheid van RU

Bij RU draait het om klanten: enerzijds onze participanten als aanbieders van reststoffen en anderzijds de afnemers van de reststoffen. Onze klanten zijn tevreden, we weten klanten te behouden en we slagen erin hogere marktsegmenten te bedienen met een grotere winstgevendheid.

Prestatievergelijking

Aandeelhouders geven aan behoefte te hebben om gegevens rondom reststoffen met elkaar te delen. In de Participatieovereenkomst is echter vastgelegd dat er geen bedrijfsgevoelige informatie zoals afzetprognoses en verrekening van opbrengsten zal worden uitgewisseld die direct herleidbaar is tot individuele drinkwaterbedrijven. Om van elkaar te leren (benchmark) is het toch wenselijk om gegevens te delen. We onderzoeken of dit mededingingsrechtelijk mogelijk is.

Inzameling kunststofleidingafval

RU en BureauLeiding hebben in maart 2014 een convenant ondertekend waarin de samenwerking voor inzameling en verwerking van kunststofleidingssystemen is vastgelegd. Het gezamenlijke doel is om nog meer kunststofleidingafval in te zamelen en te verwerken in nieuw leidingmateriaal. RU en haar ketenpartners hebben de aandeelhouders tijdens een landelijke bijeenkomst voorgelicht over een nieuw inzamelsysteem voor kunststofleidingen via *big bags* en verwerking ervan voor recycling van PVC, PP en PE. Er is een proefopstelling opgezet ter demonstratie van deze werkwijze.

PR, communicatie en informatie

Statusrapportages

Sinds 2010 verstrekt RU jaarlijks via statusrapportages aan alle individuele drinkwaterbedrijven een gedetailleerde verantwoording van de geld- en goederenstromen. Deze rapportages geven inzicht in de aard, samenstelling, hoeveelheid, bestemming en kosten van de reststoffen over de afgelopen vier jaar. Ter vergelijking van de prestaties wordt ook het landelijk beeld geschetst. De rapportages worden als onderlegger gebruikt bij het opstellen van ontwikkelings- of routeplannen voor reststoffen van individuele bedrijven.

Kwartaalrapportages

RU verstrekt ook financiële kwartaaloverzichten aan haar aandeelhouders. Hierin wordt verslag gedaan van het actuele aanbod per type reststof versus de geprognoseerde hoeveelheid. En tevens van de actuele inkomsten en uitgaven per type reststof ten opzichte van de begroting en eindejaarsverwachting.

Herziening informatiestructuur

RU heeft in het afgelopen jaar een nieuw systeem (PB4All) ingevoerd voor de planning en registratie van goederenstromen. De software is speciaal ontwikkeld voor inzamelaars, transporteurs, recyclaars en verwerkers van afval-/reststoffen. De complexe verrekening van opbrengsten en kosten voor de diverse leveringsketens, de juiste verantwoording van de btw (*self billing*; factuur uitgereikt door afnemer) en de lay out van de facturen vroegen tijdrovend maatwerk, waardoor facturatie richting onze aandeelhouders pas in het tweede kwartaal goed op gang kwam.

Een aantal waterbedrijven heeft verzocht om differentiatie naar de verschillende btw-tarieven en om facturatie op herkomstlocatie in plaats van via verzamelfacturen. RU zal hiervoor, binnen de mogelijkheden van de nieuwe software, oplossingen aanreiken.

Kennis delen

We werken samen met de waterbedrijven in binnen- en buitenland, landelijke en regionale overheden, bedrijfsleven, kennisinstituten en de Vereniging Industriële Bouwstoffen, de Vereniging Afvalbedrijven en het Nutriëntenplatform. Ook neemt RU deel in het KWR Watershare®-concept, een internationaal samenwerkingsmodel gericht op watercyclusgerelateerde kennis. Kennis en kunde van RU zijn als *ResidualCycle* in het Watershare®-project opgenomen. Daarnaast kunnen RU en partners voorstellen indienen via EIP-Water Action Group ARREAU voor Europese innovatiesubsidies op het vlak van water- en afvalwaterbehandeling en hulpbronnen.

Verder is in 2014 een cursus Reststoffenproductie georganiseerd, in samenwerking met de Stichting Wateropleidingen. Deze training is in 2014 bij vier waterbedrijven gegeven.

Public Relations

RU heeft medewerking verleend aan een tv-programma over groene visionairs met duurzame oplossingen. Er zijn persberichten uitgegaan en er is een promotiefilm gemaakt over een spraakmakend ontwikkelingstraject over de toepassing van onthardingskalk in ecobased C2C tapijttegels.

Medewerkers van RU hebben presentaties verzorgd in Schwerte (BRD), Karlsruhe (BRD), Manilla (Filippijnen), Lissabon (Portugal), Amsterdam en Groningen op uitnodiging van respectievelijk de Deutscher Verein des Gas- und Wasserfaches, Manilla Water, International Water Association, Waternet en RVO Nederland.

Ook hebben medewerkers van RU publicaties geschreven voor de tijdschriften DVGW energie/wasser-praxis, H2O, Water Science & Technology en Water Governance.

3.3 Interne Processen

Hoofddoelstelling: continu professionaliseren van de organisatie

RU professionaliseert haar organisatie continu en op elk gebied. Via verbetering van de prestaties, een planning- en controlcyclus die in lijn is met strategie en doelstellingen, procesverbeteringen, risicomanagement en een governance die zich richt op de belanghebbenden van de organisatie.

Ondernemingsplan

In juni hebben de aandeelhouders het Jaarbericht 2013 en de jaarrekening vastgesteld. Tijdens de AVA is ook de Strategische analyse & Ondernemingsplan 2015-2018 besproken en geaccordeerd. De sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen die op basis van deze analyse zijn opgesteld, geven een beeld van de unieke positie van RU. Voor het vasthouden van haar kwaliteiten is een meer toekomstbestendige organisatie vereist. Het strategisch plan is dan ook gebaseerd op versterking van de positie van RU en daarmee van haar aandeelhouders. Als fundament voor groei is gekozen om de activiteiten te verbreden richting de waterschappen. Een andere groeipijler is uitbreiding van onze dienstverlening naar het buitenland. In een aparte buitenlandbijlage zijn de overwegingen gegeven plus de relevante context, opties en mogelijke financiële voordelen van activiteiten in met name Duitsland. De aandeelhouders hebben het bestuur van RU verzocht concrete scenario's en opties voor groei nader uit te werken.

Spelregels/werkwijze samenwerking RU en haar aandeelhouders

Er is een discussie gaande over de vraag of de Participatieovereenkomst uit 1995 (en gewijzigd in 2003) voldoende ruimte laat voor de verschillende prioriteiten van de participanten bij de ontzorging door RU. Een deel van de waterbedrijven vindt het vooral belangrijk dat de reststoffen een duurzame bestemming krijgen, een deel wil meer nadruk leggen op het financiële resultaat; en weer andere willen vooral dát hun reststoffen worden afgevoerd. Over de rolverdeling tussen RU en haar aandeelhouders zijn over en weer voorstellen uitgewisseld die moeten leiden tot nieuwe spelregels/werkwijzen. De behandeling hiervan in de AVA zal naar verwachting in juni 2015 plaatsvinden.

Statuten

De statuten van RU zijn door de notaris geactualiseerd. Dit naar aanleiding van de Wet vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht (flex-bv), maar ook in verband met de veranderde rol en activiteiten van RU en de wens om samen te werken met andere actoren in de (publieke) waterketen. De AVA nam in december 2014 het formele besluit tot wijziging van de statuten.

Bescherming intellectueel eigendom

RU acht het noodzakelijk om rechten op nieuwe vindingen vast te leggen, met name door het aanvragen van octrooien. Ook is een duidelijke regeling nodig voor de verdeling van de intellectuele eigendomsrechten op de producten en tussen de partners die betrokken zijn bij de ontwikkeling daarvan. Hetzelfde geldt voor de verdeling van de opbrengsten van de producten. Er is een algemene beleidsverklaring opgesteld ter bescherming van het intellectueel eigendom en een stappenplan voor het aanvragen van een octrooi.

Risicobeheersing en verbeterpunten

Risicomanagement is onderdeel van het besturingsmodel van de vennootschap. Het belangrijkste risico van RU is dat zij te allen tijde de reststoffen van haar participanten moet afnemen en deze vervolgens op een efficiënte, effectieve en milieuhygiënisch verantwoorde wijze afzet c.q. bestemt.

onverwachte toepassingen

Sporten op kalkkorrels, wie zou dat kunnen denken? Sinds enkele jaren worden kalkkorrels toegepast in kunstgras. De korrels stabiliseren de grasmatten en voorkomen dat de kunstgrassprietten plat gaan liggen. Een andere opzienbarende toepassing is de verwerking van drinkwaterkalk in Desso-tapijt. Drie jaar lang pionieren leidde tot een productieproces volledig volgens het Cradle to Cradle® gedachtegoed.

Met de RvC is afgesproken elk jaar een risico-inventarisatie uit te voeren; deze wordt telkens in de eerste RvC-vergadering van het jaar geëvalueerd. Volgens afspraak benoemen we in het jaarbericht steeds de belangrijkste geïdentificeerde bedrijfsrisico's. De speerpunten voor 2014 zijn:

1. Wijziging in de regelgeving
2. Wegvallen interne capaciteit
3. Draagvlak aandeelhouders

Risico 1. Wijziging in regelgeving

Wijzigingen in de regelgeving kunnen de afzetmogelijkheden beperken. Dit risico is uiteraard beperkt te beïnvloeden. RU kiest een proactieve opstelling richting de wetgever en neemt deel aan diverse belangenorganisaties om een vinger aan de pols te houden en waar mogelijk invloed uit te oefenen. De juridische status van de reststoffen is cruciaal bij het vinden van bestemmingen. Eerder werd het verliezen van de bijproductstatus van waterijzer en kalkkorrels als risico gezien; hierdoor zouden namelijk vrijwel alle positieve waarde bestemmingen wegvallen. Door de breed gedragen ontwikkeling naar een circulaire economie is dit *worstcase*-scenario onwaarschijnlijk geworden.

Risico 2. Wegvallen interne capaciteit

Gezien de krappe bezetting en de steeds specialistischer kennis, is RU kwetsbaar bij het wegvallen van medewerkers. De back up bij participanten of KWR is inhoudelijk niet afdoende. We hebben onderzocht hoe we het beste kunnen anticiperen op tijdelijk of langer uitvallen. Dit doen we door noodplannen of scenario's op te stellen en maatregelen te nemen om vervolgens de effecten te beheersen. Zo wisselen we kennis uit waardoor taken tijdelijk intern kunnen worden overgenomen, ondersteund door (administratieve) protocollen en werkprocedures. Bij langdurig verzuim wordt per functie een actieplan opgesteld en benaderen we gespecialiseerde uitzendbureaus voor tijdelijke vervanging. Bij vertrek starten we een wervingscampagne of schakelen we een wervings- en/of selectiebureau in.

Risico 3. Draagvlak aandeelhouders

Voor versterking van de positie van RU zijn groeiscenario's vastgesteld. Het gaat onder meer om het opzetten van een franchisemodel en toetreding van buitenlandse waterbedrijven als aandeelhouder van RU. Hiervoor is een breed draagvlak bij onze aandeelhouders nodig.

RU heeft op dit moment de steun van haar aandeelhouders indien het zakendoen of handel drijven met het buitenland gebeurt vanuit een defensieve strategie. Dit ter bescherming van de 'thuismarkt' voor de aandeelhouders. Mocht brede steun achterwege blijven, dan komt de uitbreiding van onze dienstverlening richting buitenland als groeioptie in gevaar. Door een goede communicatie en het regelen van inspraak van de aandeelhouders kan het afbreukrisico worden verkleind. Als basis geldt dat de aandeelhouders de ontwikkeling van het Ondernemingsplan 2015-2018 goed moeten kunnen monitoren. Dit doen we door aangepaste hoofddoelstellingen te formuleren vanuit de vier perspectieven (financieel, klant, interne processen en innovatie/lerend vermogen) en de daarbij passende strategieën en mogelijke acties te benoemen.

Inkoopvoorwaarden en contractvorming

Op de ontzorging van participanten door RU zijn de inkoopvoorwaarden van toepassing. Deze zijn in samenspraak met het platform bedrijfsjuristen herzien. Voor de levering van afval-/reststoffen aan RU is een modelovereenkomst opgesteld, waarop deze inkoopvoorwaarden van toepassing zijn verklaard. De herziene inkoopvoorwaarden en de modelovereenkomst zijn door de AVA vastgesteld. Per ultimo 2015 zullen met alle participanten overeenkomsten opgesteld zijn voor de levering van hun reststoffen. Deze omvatten vier onderdelen:

- 1) algemene voorwaarden ten aanzien van de levering en afname van reststoffen. Deze zijn vastgelegd in de herziene inkoopvoorwaarden;
- 2) een route- of ontwikkelingsplan voor de lange(re) termijn, met doelen en acties ten aanzien van continuïteit, kosteneffectiviteit en duurzaamheid van de reststoffenketen. Elk bedrijf kan hier andere prioriteiten stellen. Als basis voor het ontwikkelingsplan dient de routekaart 2030, die momenteel door de drinkwatersector wordt ontwikkeld.
- 3) de jaarplanning ten aanzien van aanbod en kwaliteit van de reststoffen. Deze vormt de grondslag voor de begroting;
- 4) een meerjarenplanning. De individuele contracten bieden de mogelijkheid te zijner tijd een bonus-malusregeling te introduceren.

Financieel beleid

Treasury

Het treasurystatuut van mei 2012 is herzien en tevens aangevuld met een passende uitkeringstoets, voortvloeiend uit de Wet flex-bv. Aan de hand daarvan moet het bestuur van de vennootschap beoordelen of de BV na de uitkering aan de aandeelhouders in staat is om haar (direct) opeisbare schulden te blijven betalen.

Financiering uitgaven

De uitgaven aan organisatiekosten beperken zich tot de begroting. De participanten dragen voor 90% bij aan de organisatiekosten van RU; de onderneming is zelf verantwoordelijk voor de resterende 10%. De afvoerkosten (ontginning, opslag, transport, analyses en acceptatie) worden voor 100% doorberekend aan de aanbieders van reststoffen.

Liquiditeitsrisico

In de eerste helft van 2014 liep, mede door de invoering van een nieuw informatiesysteem, de facturatie vertraging op. De gemiddelde betalingstermijn van afnemers steeg naar 54 dagen tegenover 43 in 2013. De betalingstermijn van RU steeg licht naar gemiddeld 36 dagen. Door de verstoring in facturatie daalde de quick ratio tot rond 1. In de tweede helft van 2014 was de facturatie op orde en herstelde de liquiditeit (quick ratio) weer tot 1,8.

De in 2013 gevormde voorziening voor dubieuze debiteuren kon in 2014 geheel vrijvallen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van RU is vastgesteld op één jaarsalaris van medewerkers in vaste dienst met een minimum van € 100.000. Per 31 december 2014 is dat € 712.000. Het eigen vermogen per ultimo 2014 bedraagt € 692.700.

Personeel en organisatie

RU is sinds 2012 lid van de Werkgeversvereniging Waterbedrijven (WWb). In 2014 is de basis gelegd voor een eenvoudige systematiek voor het beoordelen en ontwikkelen van medewerkers, passend in de CAO Waterbedrijven en zoveel mogelijk aansluitend op de KWR methodiek. Competenties en competentieniveaus zijn per rol vastgesteld en gelinkt aan de strategische ankers en kernwaarden van RU.

Kwaliteitsmanagement

Audits Kiwa

De periodieke audit en de hercertificatie-audit leverden geen kritische tekortkomingen op. Bij de periodieke audit zijn twee niet-kritische tekortkomingen geconstateerd waarvoor een plan van aanpak is gemaakt. Dit plan is door Kiwa geaccepteerd en voorzien van een positief advies. De tekortkomingen betroffen de actualiteit van het kwaliteitshandboek en het ontbreken van de leveranciersbeoordeling. Het ISO 9001 certificaat (kwaliteitsmanagementsysteem) voor 'bemiddeling in de afzet van reststoffen uit de waterleidingbranche' is met drie jaar verlengd tot april 2017. RU treft voorbereidingen om ook het certificaat voor het milieumanagementsysteem, norm ISO 14001, te behalen.

Herziening ISO 9001

In 2015 zal een nieuwe versie van de norm ISO 9001 verschijnen. In dat kader geldt een overgangstermijn voor de aanpassing aan de nieuwe versie. Ter voorbereiding op die periode heeft de kwaliteitsmanager een training gevolgd waarin de nu bekende wijzigingen zijn uiteengezet. Deze kennis komt zeker ook van pas bij de aanstaande actualisering van het handboek.

Beoordeling planning en registratie goederenstromen systeem (PB4All)

De externe accountant MTH heeft de betrouwbaarheid van de data en het systeem (PB4All) in aangepaste zwaarte getest. Beoordeeld zijn de General IT Controles (GITC), de interne beheersingsmaatregelen en de betrouwbaarheid van de transactieverwerking. MTH oordeelde dat het een goed functionerend pakket is. De GITC dienen echter te worden aangescherpt. MTH heeft tevens aanbevelingen gedaan voor de verbetering van de beheersingsmaatregelen rond PB4All. Op basis van een uitgevoerde deelwaarneming concludeert MTH dat de transacties binnen PB4All goed worden verwerkt. De aanbevelingen worden in 2015 opgevolgd.

Klachten

In 2014 zijn 15 klachten geregistreerd tegenover 17 in 2013. Deze betroffen vooral 'slechte' leveringen van waterijzer. Het ging in hoofdzaak om verontreinigingen in zowel steekvast als vloeibaar waterijzer. Ook kwamen stofvreemde bestanddelen voor in filtergrind en in kalkkorrels. Daarnaast hadden drie klachten te maken met

de dienstverlening; in twee gevallen werd de gevraagde dienst niet of veel te laat geleverd en eenmaal werden transportmiddelen oneigenlijk gebruikt.

Archief- en documentbeheerssysteem

RU was in december 2014 nagenoeg klaar om bij de overgang naar het nieuwe KWR kantoor papierloos te werken. Het Document Management Systeem is uitgebreid met een workflow-module voor het versturen en autoriseren van digitale facturen. Voor archiefbeheer zijn taakvelden, proceseigenaren, vernietigingsgrondslagen en bewaartermijnen vastgelegd. De module voor archiefbeheer was gereed om begin 2015 geïnstalleerd te worden.

3.4 Innovatie/lerend vermogen

Hoofddoelstelling: nieuwe markten en ontwikkelingen succesvol behartigen

Door kennisontwikkeling en door in te spelen op kansen en bedreigingen vanuit de markt, overheidsbeleid en regelgeving, is RU in staat om duurzame markten voor de reststoffen te ontwikkelen en bestaande bestemmingen veilig te stellen.

Revisie LAP2

Het tweede Landelijk afvalbeheerplan (LAP) is herzien. In dit plan heeft de ketenaanpak onder de noemer 'ketengericht afvalbeleid' een belangrijke plaats gekregen. Zoals eerder met het Ministerie van VROM (nu I&M) overeengekomen, is de grenswaarde voor arseen in drinkwaterreststoffen verruimd. Voor toepassing als bouwstof geldt geen grenswaarde, maar moet voldaan worden aan de eisen voor bouwstoffen. Voor toepassing van waterijzer als zwavelbinder in co-vergisters en op rioolwaterzuiveringsinrichtingen blijft de norm van 150 mg per kg droge stof gehandhaafd. Voor overige toepassingen zoals in huisvuilvergisters geldt een grenswaarde van 500 mg per kg droge stof.

Webtool afval of grondstof

RU heeft deelgenomen aan het testpanel voor de webtool 'afval of grondstof' van Rijkswaterstaat Leefomgeving. Ondernemers kunnen hiermee toetsen of de afvalwetgeving van toepassing is. De toets is reeds gebruikt om te beoordelen of langdurig opgeslagen coagulatieslib op een

waterwinlocatie als afvalstof of als grondstof moet worden beschouwd. De verantwoordelijke Omgevingsdienst heeft uiteindelijk toestemming gegeven om circa 10.000 m³ van deze reststof als grondstof aan de baksteenindustrie te leveren. Dit is een hoogwaardiger toepassing dan als vulmateriaal in een infrastructureel werk en leidde bovendien tot een aanzienlijke besparing op de afvoerkosten.

Routekaart drinkwaterreststoffen 2030

Om ketens en cycli waarin onze reststoffen worden toegepast toekomstbestendig te maken, moeten we verder kijken dan de termijn van het Ondernemingsplan 2015-2018. Medio 2014 is gestart met het project Routekaart drinkwaterreststoffen 2030. Een werkgroep waarin alle drinkwaterbedrijven zijn vertegenwoordigd, bediscussieert doelen en acties ten aanzien van continuïteit, kosteneffectiviteit en duurzaamheid van de reststoffenketen. In combinatie met verwachte markt- en omgevingsontwikkelingen resulteert dit in een visie met concrete ambities en strategieën. Op basis hiervan kan elk waterbedrijf zijn eigen inzet bepalen en concrete onderlinge werkafspraken met RU maken. Ook kunnen verwachtingen ten aanzien van uitgaven en opbrengsten zichtbaar worden gemaakt. De routekaart zal onderdeel zijn van de leveringscontracten die in 2015 met de individuele waterbedrijven worden afgesloten.

Beschermingskader tegen straling

Eind 2013 is zoals verwacht de Richtlijn 2013/59/ Euratom vastgesteld. Dit kader stelt uniforme basisveiligheidsnormen op ter bescherming van de gezondheid van personen die blootgesteld worden aan ioniserende stralingen. De drinkwaterwinning uit grondwater wordt hierin aangewezen als aandachtsector; deze reststoffen moeten in principe onderhevig zijn aan een meldingsplicht en controlesysteem. RU volgt deze ontwikkeling nauwlettend en houdt hierover contact met de projectgroep Reststoffmanagement van de Deutscher Verein des Gas- und Wasserfaches. Voor 2015 staat een omvangrijk Duits onderzoeksproject gepland; RU zal parallel daaraan ook diverse representatieve reststoffen van een aantal waterbedrijven onderzoeken op ioniserende straling.

duurzame wereld

Reststoffenunie werkt aan de wereld van morgen. We verkleinen niet alleen de afvalberg, maar dragen ook bij aan het behoud van natuurlijke bronnen. Zo zijn kalkkorrels een duurzaam alternatief voor groevekalk. En vindt waterijzer steeds vaker zijn bestemming in biogasinstallaties. De milieu-impact? Ruim 10 miljoen kg minder CO₂-uitstoot.

Herwinning van hulpbronnen

Het European Innovation Partnership (EIP) on Water heeft een voorstel gehonoreerd van een consortium waarvan KWR en RU deel uitmaken, voor de oprichting van een ARREAU actiegroep voor herwinning van hulpbronnen. Dit biedt geweldige kansen om de winning van grondstoffen uit (afval)water op Europees niveau te stimuleren.

Versterken privaat-publieke samenwerking (TKI Water)

Ook in 2014 werkte RU mee aan een aantal TKI (Topconsortia voor Kennis en Innovatie) projecten op het gebied van resource recovery uit water. Daarin werken kennisinstellingen en marktpartijen samen. De inbreng van RU bestaat uit het aandragen van informatie over reststoffen, het schrijven van businessplannen, het doorrekenen van de milieu-impact en het inbrengen van marktinformatie.

Fosfaatbestrijding en biogasreiniging

Uit waterijzer is een stabiele pellet ontwikkeld met de productnaam WRAP® (Water Residual Aqua/Air Purifier). Met het granulaire product kan zowel gas als (afval)water worden gezuiverd. De waterschappen hebben hiervoor al interesse getoond. De businesscase is positief en we zijn op zoek naar partners om het product te vervaardigen en op de markt te brengen.

Calciet als entmateriaal

Een aantal participanten is de weg ingeslagen om zand als entmateriaal in onthardingsreactoren te vervangen door calciet, afkomstig van groeves dan wel geproduceerd in eigen beheer. Deze laatste ontwikkeling is nog onderwerp van studie. Calciet effent niet alleen de weg naar hergebruik van pellets in het drinkwaterproces, maar ook als toepassing in hoogwaardige segmenten zoals voedingsmiddelen, papier, plastic en bijzondere glassoorten.

Magnetiet uit grondwater

De Universiteit Wageningen is in 2014 van start gegaan met onderzoek naar de productie van magnetiet uit grondwater. RU is een van de co-financiers. Het onderzoek richt zich op de vorming van magnetiet als hoogwaardige verbinding voor toepassing in ferro-vloeistoffen, magnetische inkt en in MRI contraststoffen. Magnetiet heeft een beduidend hogere commerciële waarde dan ijzertrioxide (waterijzer) als reststof van de drinkwaterbereiding.

De Nederlandse drinkwatersector heeft de ambitie om bij te dragen aan het slimmer omgaan met materiaalstromen. Dit levert niet alleen een kostenbesparing op, ook het milieu is daarbij gebaat. RU is al in 1995 opgericht door de Nederlandse waterbedrijven om duurzame en kostenefficiënte bestemmingen te vinden voor de reststoffen van de drinkwaterbereiding. Dat doen we door:

- recycling en hergebruik
- valorisatie
- verkleining van de CO2 footprint van de hele reststoffenketen

Terugdringen van het gebruik van primaire grondstoffen bij onze afnemers zorgt ervoor dat de reststoffenverwerking per saldo zorgt voor een verkleining van de CO2-footprint van de drinkwatersector.

Vanuit het principe Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) besteden we veel aandacht aan ketenverantwoordelijkheid. Met onze participanten, afnemers, dienstverleners en onderzoeksinstituten zoeken we naar duurzame verbeteringen in de keten. Bij voorkeur gaan we langdurige samenwerkingsrelaties aan. Daarnaast zijn transparantie en compliance belangrijke uitgangspunten.

Recyclepercentage

De procentuele afzet van reststoffen als bouwstof in infrastructurele werken daalde in de jaren 2011-2013 van rond de 21% naar ruim 15%. Om in het afgelopen verslagjaar weer te klimmen tot bijna 19%. Deze stijging komt geheel voor rekening van een fors groter aanbod aan negatieve waarde reststoffen zoals aluminiumslib, filtermateriaal, riviersediment en poederkoolslib. Het recyclepercentage (conform de herziene definitie in het Landelijk afvalbeheerplan) schommelt daarmee rond de 80%, met uitzondering van 2013 waarin een score werd behaald van ruim 87%. Storten geldt nu nauwelijks meer als verwijderingsmethode, ten hoogste voor enkele tienden van procenten.

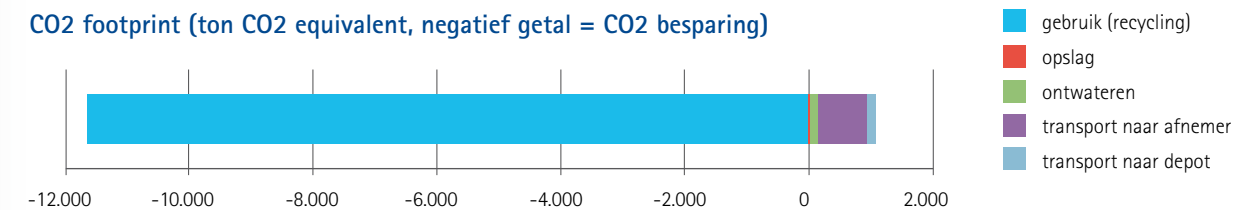
Innovatieve PMC's

Met de ontwikkeling van een kalkkorrel op basis van calciënt als entmateriaal (zie hoofdstuk 3.4) is de basis gelegd voor economische initiatieven en vernieuwingen. Zo wordt zandvrije kalk uit de drinkwaterproductie gebruikt voor de productie van tapijt. Ook zijn de zandvrije kalkkorrels geschikt om als entmateriaal in het eigen onthardingsproces voor drinkwater te hergebruiken. Dat betekent een trede omhoog op de duurzaamheidsladder! Ook voor waterijzer en (ijzer)kalkslib is wederom een flinke verschuiving te zien richting bestemmingen waarbij primaire producten met een hogere milieu-impact worden uitgespaard. Het aandeel steekvast waterijzer naar de baksteenindustrie ging van 38% naar 1%, dankzij toepassing in de biogas. Van het (ijzer)kalkslib gaat nog maar 6% naar infrastructurele werken, dit was in 2013 nog ruim 43%.

CO2 reductie reststoffenketen

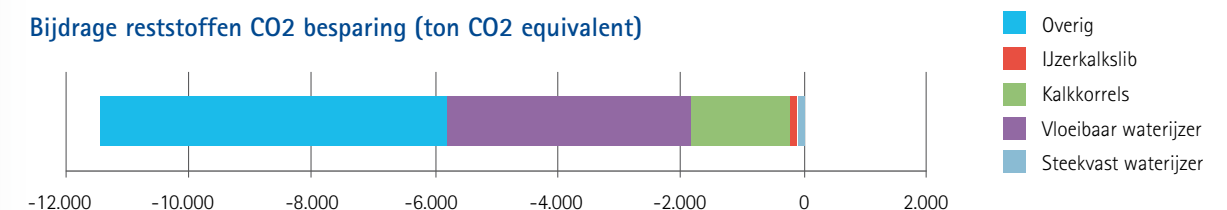
Door het gebruik van de reststoffen worden primaire grondstoffen uitgespaard, bijvoorbeeld het gebruik van kalkkorrels in de plaats van groevekalk. Dat levert een aantoonbare milieuwinst op. Met behulp van levenscyclusanalyses (LCA) en gegevens over afzet en transport is de milieu-impact berekend van de reststoffenketen van de Nederlandse drinkwaterbedrijven. Gerekend in CO2-reductie werd in 2014 door inzet van de drinkwaterreststoffen 10,5 miljoen kg CO2-equivalent uitgespaard. Dit komt neer op 5% van de CO2-impact van de Nederlandse drinkwaterproductie. De besparing in 2013 lag in dezelfde orde van grootte, namelijk 11 miljoen kg CO2.

CO2 footprint (ton CO2 equivalent, negatief getal = CO2 besparing)

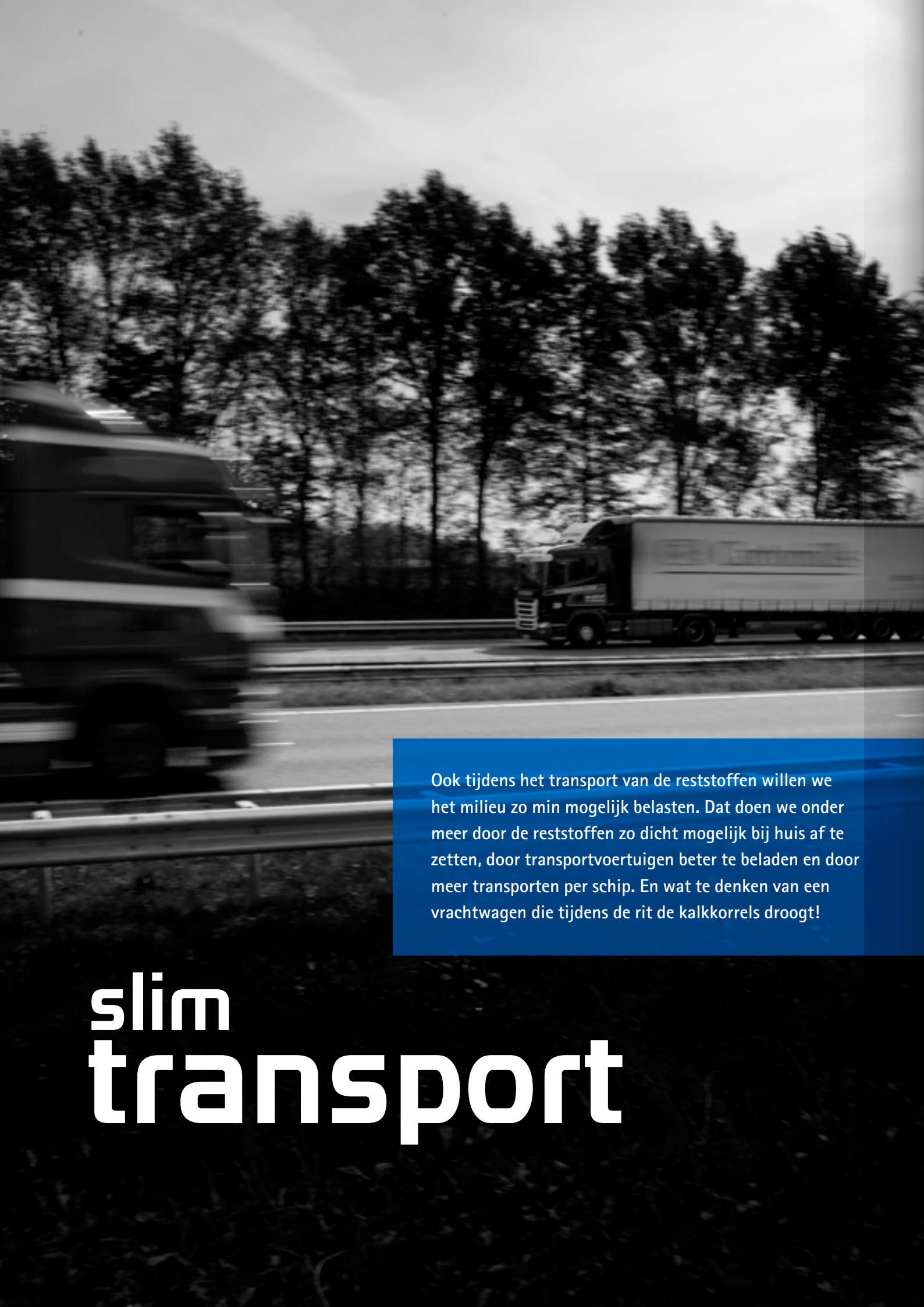
De winst door vervanging van gangbare grondstoffen door drinkwaterreststoffen is vele malen groter dan de impact van transport, opslag en ontwateren van de reststoffen. De recycling van waterijzer levert veruit de grootste positieve bijdrage aan verkleining van de CO2-footprint. Waterijzer voor de ontzwaveling van biogas of voor binding van fosfaat in afvalwater op rioolwaterzuiveringsinstallaties, vervangt stoffen met een veel hogere milieu-impact. De milieuwinst door inzet van kalkkorrels in plaats van primaire kalk is in de meeste toepassingen beperkt doordat kalk geen grote milieu-impact heeft.

Bijdrage reststoffen CO2 besparing (ton CO2 equivalent)

Vervoersafstanden

De gemiddelde vervoersafstand per ton nam af met 7% door een efficiëntere logistiek voor waterijzer, door een deel van de kalkkorrels dichterbij huis af te zetten, door een betere belading van transportvoertuigen en meer transporten per schip. De gemiddelde vervoersafstand van de overige reststoffen nam toe en drukte dit resultaat.

slim transport

Ook tijdens het transport van de reststoffen willen we het milieu zo min mogelijk belasten. Dat doen we onder meer door de reststoffen zo dicht mogelijk bij huis af te zetten, door transportvoertuigen beter te beladen en door meer transporten per schip. En wat te denken van een vrachtwagen die tijdens de rit de kalkkorrels droogt!

5

Ontwikkelingen per reststof

De producten van RU komen tot stand in een keten van bedrijven en activiteiten. Beheersing van deze keten is van essentieel belang wil RU vraag en aanbod naadloos op elkaar kunnen afstemmen. Op deze manier stellen we onze afnemers en aanbieders tevreden, behouden we een sterke marktpositie en doen we onze naam van betrouwbare leverancier en ontzorgder eer aan.

RU zet derhalve hoog in om de kwaliteit en leveringszekerheid binnen de leveringsketen structureel te verbeteren. Daarbij is voorlichting en informatie richting onze participanten als aanbieder van de producten en reststoffen een belangrijk instrument om verbeteracties in gang te zetten én gaande te houden. In het afgelopen verslagjaar zijn met twee pilotbedrijven verbetervoorstellen uitgewerkt aan de hand van historische gegevens over de uitgaande reststoffen. De voorstellen zijn via afzonderlijke businesscases op hun haalbaarheid beoordeeld. Ook zijn kpi's ontwikkeld voor kritische ketenactiviteiten bij de ontginning en afvoer van reststoffen. Zo krijgen de waterbedrijven en RU inzicht in de eigen prestaties.

Kalkkorrels Toepassing Kalkkorrels (ton)

Bouwmaterialen			
	13.829		2012
	26.831		2013
	27.013		2014
Woningbouw			
	26.624		2012
	15.333		2013
	11.600		2014
Glasindustrie			
	144		2012
	3.597		2013
	6.571		2014
Minerale grondstoffenhandel			
	16.739		2012
	14.814		2013
	8.143		2014
Energieopwekking			
	2.593		2012
	1.673		2013
	0		2014
Tapijtindustrie			
	0		2012
	0		2013
	4.608		2014

Keramische producten			
	1.729		2012
	1.685		2013
	5.142		2014
Sierteelt			
	3.648		2012
	2.505		2013
	3.041		2014
Aquaria/terraria			
	456		2012
	489		2013
	437		2014
Overig			
	202		2012
	190		2013
	160		2014
Totaal			
	66.722		2012
	67.117		2013
	66.715		2014

Aanbod en afzet

Het aanbod aan kalkkorrels schommelt de laatste jaren rond de 67.000 ton op jaarbasis, ongeveer een derde van het totale aanbod van drinkwaterreststoffen. De verkoop leverde bijna € 150.000 meer op dan in 2013, een stijging van 35%. De kosten stegen met 2%.

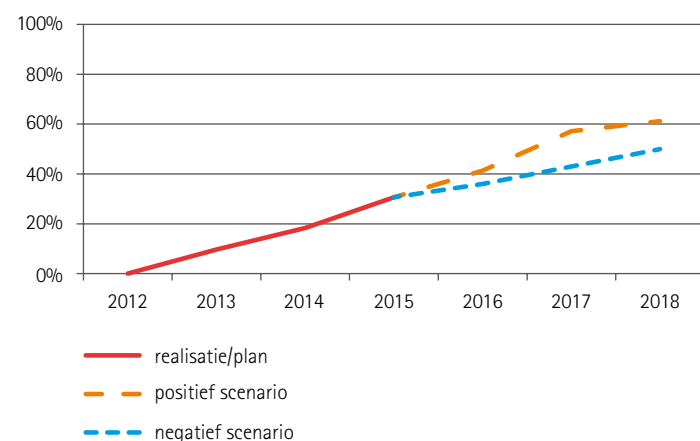
De verschuivingen tussen de verschillende PMC's zijn duidelijk minder groot dan in voorgaande jaren. De afzet naar de bouwmaterialenindustrie is stabiel, mede door contractuele verplichtingen. De vraag van de glasindustrie neemt toe, evenals die van de industrie voor keramische producten. De leveringen ten behoeve van de isolatie van kruipruimten (woningbouw) en minerale

grondstoffenhandel lopen om prijstechnische redenen verder terug.

Begin tweede kwartaal 2014 is tapijtfabrikant Desso gestart met de toepassing van gemalen onthardingskalk in de backing van haar product. Hiermee geeft het bedrijf invulling aan de ambitie om haar productieproces volgens Cradle to Cradle-principes in te richten. Hier ging een onderzoeks- en ontwikkeltraject van bijna drie jaren aan vooraf. Uiteindelijk waren aanpassingen aan beiden kanten van de productieketen nodig om het technisch rond te krijgen. De kalkpellets worden bij Sibelco in Geertruidenberg op specificatie gebracht.

Met Waterbedrijf WML als wegbereider heeft het gebruik van calciet als entmateriaal in onthardingsreactoren zijn intrede gedaan in Nederland. Inmiddels hebben ook andere waterbedrijven besloten om (granaat)zand te vervangen door calciet. Een zandvrije korrel biedt meer mogelijkheden voor toepassing in hogere marktsegmenten dan kalkkorrels met een kern van (granaat)zand.

% van in NL geproduceerde kalkkorrels met calcieterkern

De verwachting is dat in de loop van 2017 reeds de helft van de onthardingslocaties zal zijn overgeschakeld op calciet. Dit mineraal is afkomstig uit kalkgroeves. In 2014 zijn, in het kader van de TKI-regeling, bij Waternet proefnemingen gestart om uit de kalkkorrels eigen entmateriaal te vervaardigen. De eerste resultaten zijn zeer bemoedigend en indien het totaalbeeld in de loop van 2015 positief blijft, kan de sector in beginsel zelfvoorzienend worden voor wat betreft entmateriaal voor de ontharding van drinkwater.

Productontwikkeling

Bij het ontwikkelen van producten uit onthardingskorrels wordt allereerst gekeken naar de intrinsieke kwaliteit van de stof. In een competitieve markt bepalen de onderscheidende kenmerken of een PMC succesvol wordt of niet. Voor de kalkkorrels zijn dit bijvoorbeeld (een combinatie van) kleur, deeltjesgrootteverdeling, oplosbaarheid, microbiologische en chemische zuiverheid, hardheid en uniformiteit.

In 2014 zijn uitgebreide testen gedaan naar de toepasbaarheid van kalkkorrels in de landbouw. De meest voor de hand liggende en ogenschijnlijk meest simpele toepassing is gelegen in het neutraliserende effect van kalkkorrels. Er zijn praktijktesten uitgevoerd naar het effect op de bodemgesteldheid. Daarnaast was het evenwichtig en regelmatig aanbrengen van de korrels een uitdaging. De testen zijn succesvol verlopen in 2015 zullen de eerste commerciële leveringen plaatsvinden.

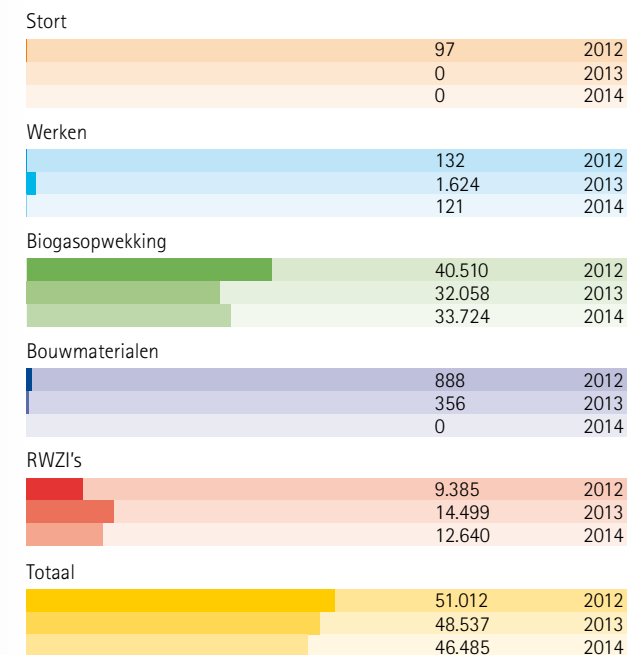
Net als voorgaande jaren zijn er met verschillende potentiële klanten onderzoeken uitgevoerd, variërend van desk-research, labonderzoek tot pilottesten, naar uiteenlopende toepassingen. Deze variëren van toepassingen op golfbanen, in zonnecollectoren, kunststof, cosmetica en parfumsflesjes. Deze toepassingen hebben gemeen dat in de meeste gevallen ergens in de keten een extra (toegevoegde waarde) stap moet worden gezet om de toepassing mogelijk te maken. Dit kan een certificaat zijn, maar ook het fysiek bewerken van de korreltjes. RU zoekt daarom doorlopend met en naar partners die dit in de keten kwalitatief en kosteneffectief mogelijk kunnen maken.

Waterijzer

Voor waterijzer zijn vooralsnog geen nieuwe PMC's ontwikkeld. Als voornaamste toepassing geldt de inzet als bindmiddel voor zwavel in biogasinstallaties. RU is daarin momenteel marktleider. De vraag naar vloeibaar en steekvast waterijzer bleef stabiel.

Vloeibaar waterijzer

Bestemming vlb (ton) van drinkwaterbedrijven

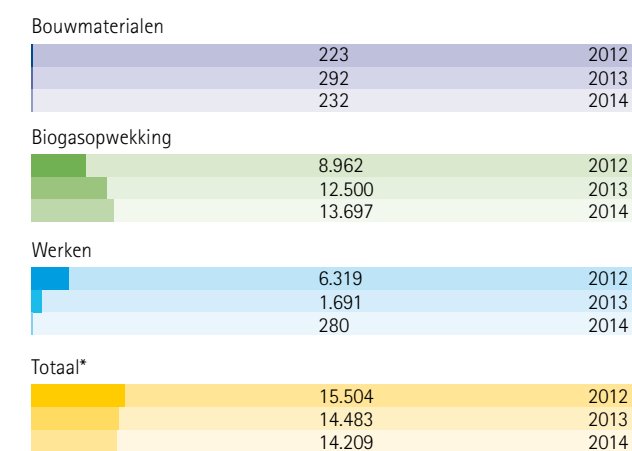
Aan de verkoop van ruim 46.000 ton aan vloeibaar waterijzer werd in 2014 circa € 43.000 meer verdiend dan in 2013. Een verbetering van het resultaat met 8%, ondanks een daling van het aanbod met 4%. De hoeveelheid bestemd vloeibaar waterijzer vertoont de laatste jaren een dalende trend. Dit is in hoofdzaak terug te voeren op een hogere indikingsgraad van de suspensie om de gewenste kwaliteit te leveren. Als eis geldt namelijk een minimum drogestofgehalte van 7,5 gewichtsprocenten.

Het vaststellen van de kwaliteit van de reststoffen gebeurt volgens het protocol bemonstering & analyse, dat deel uitmaakt van de inkoopvoorwaarden van RU. De uitkomst is richtinggevend voor de bestemming cq route van de reststof. De meting van het drogestofgehalte van met name vloeibaar waterijzer is in de afgelopen jaren sterk geïntensiveerd. Werd in 2011 nog maar 30% van de vrachten gecontroleerd, in het afgelopen verslagjaar was dit bijna 90%. Daarnaast heeft RU vanaf 2013 de activiteiten met betrekking tot planning en logistiek voor deze reststof weer ge-insourced. Deze activiteit was eerder ondergebracht bij dienstverleners. Door frequente metingen en een strakkere regie nam het aantal klachten

van afnemerszijde af. Helaas moet nog steeds ongeveer een derde deel van het aanbod via (externe) depots worden uitgeleverd.

De bestemmingen zijn al een paar jaar redelijk stabiel, zo'n 70% gaat naar de biogassector, dat wil zeggen co-vergistings- en huisvuilvergistingsinstallaties. Ruim een kwart vindt zijn weg naar rioolwaterzuiveringsinrichtingen. Via een openbare aanbesteding heeft RU ook het aanbod van waterijzer van een Vlaams waterbedrijf verworven. We zijn hierdoor beter in staat de afnemers in Zuid(West) Nederland te bedienen.

Steekvast waterijzer

* ex coagulatieslib Waternet

De cijfers over de afgelopen jaren van het aanbod coagulatieslib/riviersediment van Waternet zijn naar beneden bijgesteld. Dit houdt verband met de verandering van status van deze reststof: van steekvast waterijzer naar riviersediment. Oorzaak is het (te) lage ijzergehalte van deze reststof. Riviersediment valt onder de verzamelcategorie overige reststoffen. Door dit verschil in kwalitatief aanbod én gunstige marktomstandigheden is ruim 40% meer verdiend, zijnde € 132.000 meer dan in 2013. De markt voor steekvast waterijzer blijft goed, er is vooral veel vraag naar kwalitatief goed waterijzer vanuit het buitenland, Duitsland in het bijzonder. De sterke vraag in combinatie met een beperkt aanbod aan kwalitatief goed materiaal maakt dat de marktperspectieven goed zijn.

Reststoffenunie verwierf in de afgelopen jaren een bijproductstatus voor kalkkorrels, kalkslib en waterijzer. Geen eenvoudige opgave, want de wet- en regelgeving rondom rest- en afvalstoffen is zeer complex. De mensen van Reststoffenunie volgen deze ontwikkelingen dan ook op de voet en oefenen invloed uit waar mogelijk. Dat vraagt de nodige deskundigheid en een hoop regelwerk.

een hoop regelwerk

Productontwikkeling

RU heeft een ijzersterke marktpositie als het gaat om zwavelbinding in (co)vergisters. Dit maakt RU echter ook kwetsbaar. Vooral om deze reden zoeken we actief naar alternatieve PMC's voor dit bijproduct van de drinkwaterbereiding.

Zo is onderzoek verricht naar de toepassing van waterijzer als kleurstof. Helaas is gebleken dat de kleurkracht onvoldoende is om deze PMC verder te ontwikkelen. In 2014 zijn in verschillende settings onderzoeken gestart om het effect van waterijzer in combinatie met andere stoffen nader te bekijken. Met name de interactie met fosfaat komt hierin vaak terug. Overigens in het ene geval om fosfor te binden, terwijl in het andere geval fosfor juist aan het ijzer wordt toegevoegd om als *slow release* meststof in te kunnen zetten. Het TKI-project voor pelletiseren van waterijzer ten behoeve van fosfaatbinding in oppervlaktewater is afgerond. Er is een receptuur ontwikkeld voor een granulaat/pellet die fosfaat goed afvangt én stabiel blijft in een waterige omgeving. Het product is tot nu toe in kleine batches geproduceerd en ingezet als nutriëntenstuw in oppervlaktewater. Eind 2014 zijn twee nieuwe onderzoeken opgestart naar het toepassen van uit waterijzer gemaakt granulaat: arseenbinding uit water en zwavelbinding uit (bio)gas.

Overige reststoffen

Aanbod en afzet

Het aanbod overige reststoffen (exclusief kunststof- en AC-leidingen) steeg in 2014 met bijna 24.000 ton tot nagenoeg 52.000 ton. Daarin begrepen is ook de reststof riviersediment (zie steekvast waterijzer) met een aandeel van bijna 14.000 ton. Afgezien daarvan bedroeg de stijging 10.000 ton ten opzichte van 2013. Er is vooral meer ijzerkalk- en kalkslib, poederkoolslib, riviersediment en vijverbodemslib aangeboden. Het aanbod aan filtergrind/-zand en aluminiumslib bleef nagenoeg gelijk.

Productontwikkeling

Het merendeel van voornoemde stoffen eindigt als bouwstof in 'werken'. De keuring gebeurt volgens de kaders van het Besluit bodemkwaliteit. Deze verwijderingsroute is ongewenst, zowel in financieel opzicht als uit oogpunt van

duurzaamheid. Om deze reden worden voor de verschillende categorieën nieuwe toepassingen gezocht.

Aluminiumslib wordt als bouwstof afgezet. De afvoerkosten bleven op het niveau van 2013. Er zijn in het verslagjaar verschillende proefnemingen gestart om het afvoervolume verder in te perken. Mede aan de hand van businesscases zal worden bepaald wat de meest aantrekkelijke wijze is om dit weerbarstige slib te ontwateren. Er loopt ook een studie naar vermindering van de dosis aluminiumhoudend vlokmiddel bij het coagulatieproces, om zodoende minder aluminiumslib te produceren.

Filterzand en -grind eindigde eveneens steeds als bouwstof in werken. Het materiaal bleek echter geschikt voor de constructie van helofytenfilters en ook na wassing weer goed te hergebruiken. In 2014 is dan ook de afvoer naar werken bijna gehalveerd. Diverse onderzoeken hebben aangetoond dat het (ijzerhoudend) filterzand en -grind fosfaat aan zich kan binden. Het materiaal is langdurig getest als omhulsel van drains, bedoeld voor grondwaterstandverlaging in bollenteeltgebieden. De uitspoeling van fosfaat via het drainagewater werd met meer dan 90% gereduceerd. Ook toepassing van (ijzerhoudend) filterzand- en grind in waterlopen is een reële mogelijkheid om fosfaat af te vangen. Het wachten is op locatiespecifiek beleid om deze reststof te mogen inzetten voor eutrofiëeringsbestrijding.

Kalkslib is in beginsel geschikt om natuurlijke verzuring van grond tegen te houden. Daarvoor moet er wel regelmatig kalk aan de grond worden toegevoegd (onderhoudsbekalking). Bij onvoldoende neutraliserende waarde zullen andere toepassingen uitkomst moeten bieden.

Ijzerkalkslib kent diverse verwijderingsroutes, zoals afzet als bouwstof naar werken, als bindmiddel voor zwavel in vergistingsinstallaties en als kalkmeststof. Ijzerkalkslib vertoont vaak grote fluctuaties in kwaliteit en in aanbod, wat het opzetten van stabiele leveringsketens bemoeilijkt.

Poederkoolslib is net als in voorafgaande jaren weer grotendeels naar werken gegaan. Een beperkt deel is na additionele keuring ingezet als structuurmateriaal in bodemverbeteringsproducten. RU wist betere verwerkingstarieven te bedingen dan in 2012, toen dit materiaal voor het laatst werd afgevoerd. Er loopt onderzoek naar de toepassing als hulpstof bij de zuivering

van afvalwater, de ontwatering van biologische slib of als structuurverbeteraar in compost.

Riviersediment/vijverbodemslib wordt grotendeels afgezet als 'bouwstof'. Een kleiner deel gaat als (kleurvormende) grondstof naar de baksteenindustrie. Dit resulteert in een besparing van 20% op de kosten voor bestemming van deze reststof.

Kunststofleidingen (PVC-PP-PE). In 2014 is ruim 750 ton afgevoerd, een lichte teruggang in vergelijking met 2013 toen zo'n 830 ton is ingezameld. Zie ook hoofdstuk 3.2, Inzameling kunststof leidingafval.

Asbestcement (AC)-leidingen worden gezien als 'gevaarlijk' afval en moet gestort worden op daartoe aangewezen inrichtingen. In 2014 is ruim 3.500 ton aan AC-leidingen afgevoerd naar stortinrichtingen, bijna 500 ton minder dan het jaar ervoor. Naar verwachting zal begin 2017 gestart kunnen worden met de verwerking van AC-leidingen via denaturatie (thermische verwerking). Op dat moment treedt het stortverbod ingevolge het 'Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen' in werking. Het criterium dat de prijs van recycling maximaal 50% hoger mag zijn dan het totaal van storkosten en milieuheffing (Wbm) is inmiddels losgelaten. Er wordt nu uitgegaan van een maximumprijs van € 175,00 /ton. Mocht een verwerkingsmethode duurder uitvallen, is storting alsnog een mogelijkheid.

Regeneraat is een sterk zouthoudende reststroom afkomstig van het regeneratieproces voor ionenwisselaars. RU heeft op verzoek van PWN onderzoek gedaan naar de korte termijn afzetmogelijkheden voor regeneraat (ook wel brijn genoemd), bij de realisatie en ingebruikstelling van het nieuwe waterproductiebedrijf Andijk-3. Gebleken is dat lozing op het oppervlaktewater, zee of riool geen begaanbare weg is. De toepassing als proceswater is verkend, maar bood in bepaalde gevallen onvoldoende houvast. Waar dit wel het geval was, waren de technologische uitdagingen te groot voor de korte termijn die het project gegeven was.

Het waterbedrijf heeft er per saldo voor gekozen om de komende paar jaar het regeneraat in zoute aquifers in de bodem te injecteren. In de tussentijd zoeken PWN, onderzoeksinstituten en RU gezamenlijk naar mogelijkheden om de in het regeneraat aanwezige humus- en fulvinezuren te ontsluiten en deze te vermarkten. Hierbij

wordt nadrukkelijk (ook) gekeken naar aanpassingen in het proces van regenereren van de ionenwisselaars. Ook kijken we naar partners buiten de sector die in staat zijn deze stoffen kosteneffectief en betrouwbaar te ontsluiten.

Struviet, een ammoniummagnesiumfosfaat verbinding, komt als reststof vrij bij de biologische defosfatering van afvalwater. Waternet heeft RU verzocht om de verwaarding van struviet van RWZI Amsterdam-West ter hand te nemen. In nauwe samenwerking met Waternet brengen we de toepassingsmogelijkheden in kaart. De verwachting is dat de uitlevering van struviet aan marktpartijen in 2015 kan starten. RU participeert tevens in de struviet-werkgroep van het European Sustainable Phosphorus Platform, voor toelating van de stof als EG meststof en de REACH-vraagstukken.

Financieel

We verwachten in de komende vier jaar via autonome groei de pay out aan de aandeelhouders te kunnen verdubbelen, dit bij een gelijkblijvende aandeelhoudersbijdrage. Uitgangspunten daarbij zijn een stabiel jaaraanbod van circa 200.000 ton en geen significante verschuiving in de aangeboden positieve en negatieve waarde reststoffen.

Omzetstijging komt voor een belangrijk deel door een hogere verkoopwaarde van de kalkkorrels. Deels door het aflopen van goedkope bulkcontracten, deels als gevolg van productontwikkeling.

Ook de omzet van waterijzer, vloeibaar zowel als steekvast, zal zich positief ontwikkelen, zij het in een veel gematigder tempo. Van belang daarbij is dat de aandeelhouders erin slagen de kwaliteit van deze reststof vanuit het waterproductiebedrijf te verbeteren. De innovatie richt zich op de ontwikkeling van waterijzer tot een adsorbens voor specifieke stoffen zoals fosfaat, zwavel en arseen uit (bio) gas en (afval)water.

In de categorie overige reststoffen hebben vooral poederkoolslib en ijzerhoudend filterzand gunstige ontwikkelingsperspectieven.

We verwachten in de komende jaren een toenemende interactie met de buitenlandse markt. Nederland kent een goed ontwikkelde afzetmarkt voor drinkwaterreststoffen, en indien we niets doen aan de invloed van de buitenlandse markt, zal dit de prijzen hier te lande onder druk zetten.

De afvoerkosten 'buiten de poort' van de waterproductiebedrijven zijn sinds 2012 toegenomen met 9% tot € 11,40 per ton. De omleiding van met name vloeibaar waterijzer via externe depots is hieraan debet. Wij zijn van mening dat een besparing op de kosten buiten de poort van 20% mogelijk is. Dit door aanlevering van de overeengekomen kwaliteit en kwantiteit, zodat klanten rechtstreeks kunnen worden bevoorraden en niet via tussendepots. Verder verwachten we resultaten te behalen door diensten scherper in te kopen, door een hogere beladingsgraad van transportmiddelen en door - voor wat betreft kalkkorrels - aanpassingen te doen aan opslagfaciliteiten (onder meer containers) op de bedrijfsterreinen.

Naar verwachting moeten overheidsbedrijven (waaronder waterbedrijven) volgens de Wet modernisering vennoot-

schapsbelastingplicht per 1-1-2016 Vpb gaan betalen voor activiteiten die niet tot hun wettelijke taak behoren.

De verhandeling van bijproducten in casu bestemming van afvalstoffen via RU is geen wettelijke taak, waardoor de vrijstelling van Vpb, zoals die nu voor RU geldt, mogelijk komt te vervallen. Vooruitlopend op de Vpb-plicht moet RU zich hier in 2015 op voorbereiden, waarbij mogelijk overleg met de Belastingdienst moet plaatsvinden over het beleid ten aanzien van *transfer pricing*.

Duurzaamheid

Europa koerst op een samenleving waarbij (secundaire) grondstoffen worden veiliggesteld en het milieu-effect van consumptie, productie en het afdanken van materialen wordt gereduceerd. Tegen 2020 beheert men afval als een hulpbron. Dankzij de gescheiden inzameling en de ontwikkeling van functionele markten voor secundaire grondstoffen, zijn recycling en hergebruik economisch aantrekkelijke opties. Zowel voor de publieke als private sector. De verwachting is dan ook dat het marktaandeel voor secundaire grondstoffen zal blijven groeien. Bedrijven in diverse economische sectoren staan meer en meer open voor kwalitatief goede secundaire grondstoffen om hun recycled content te vergroten en daarmee hun duurzaamheidsambities waar te maken. Dit alles biedt een stevig fundament voor een verdere (autonome) groei van RU.

Samenwerking met waterschappen

Op initiatief van Waternet en de Grondstoffenfabriek, wordt samen met RU een project gestart om de negatieve kasstroom terug te dringen van reststoffen afkomstig van afvalwaterzuiveringsinrichtingen (zoals vet en zand). Dit kan onder meer door vermindering van kosten in de keten, een scherpere prijsstelling van diensten en het vinden van een goedkopere afzet. Valorisatie van de reststoffen resulteert mogelijk in een kostenneutrale of misschien wel een positieve kasstroom.

Buitenlandse markt

In het kader van het Ondernemingsplan 2015-2018 zullen wij met onze aandeelhouders de dialoog aangaan over de buitenlandse markt en hoe we die zullen benaderen. Uitgangspunten daarbij zijn dat dit voor de langere termijn een materieel financieel voordeel moet opleveren, evenals een duurzaamheidsgewin. De positie van RU moet daarbij zoveel als mogelijk beschermd blijven.

People, planet, profit... bij al onze inspanningen voor een duurzame wereld, mogen we niet vergeten dat het uiteindelijk om mensen gaat. Om mensen met liefde voor het vak, die elke dag met betrokkenheid en passie hun werk doen. Van mensen, voor mensen. Voor háár toekomst.

mensen
werk

FINANCIEEL VERSLAG

BALANS PER 31 december 2014

(na verwerking van het voorstel van de resultaatbestemming)

	31-dec-2014	31-dec-2013
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	3.382	9.960
Vlottende activa		
Vorderingen en overlopende activa	1.065.852	911.750
Liquide middelen	466.860	700.869
	<u>1.536.094</u>	<u>1.622.579</u>
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Geplaatst en gestort kapitaal	449.222	427.297
Disagio	11.923-	11.923-
Agio	6.148	6.148
Overige reserves	249.240	264.609
	<u>692.687</u>	<u>686.131</u>
Kortlopende schulden		
Kortlopende schulden en overlopende passiva	843.407	936.448
	<u>1.536.094</u>	<u>1.622.579</u>

WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2014

	2014	2013
	€	€
Opbrengst		
Omzet reststoffen	4.252.091	3.991.242
Adviesverlening	40.362	24.955
	4.292.453	4.016.197
Jaarbijdrage aandeelhouders	883.865	932.492
Overige opbrengsten	20.000-	37.215
	5.156.318	4.985.904
Exploitatiekosten		
Directe afvoerkosten	2.935.967	2.736.697
Uitgekeerde opbrengst aandeelhouders	1.111.789	1.025.195
Vooraf verrekenende opbrengst tbv aandeelhouders	17.400-	3.640
	4.030.356	3.765.532
Bruto-omzetresultaat	1.125.962	1.220.372
Bedrijfslasten		
Personeel	676.223	664.649
Afschrijvingen	7.298	3.546
Verkoopkosten en PR	44.843	145.009
Onderzoek- en advieskosten	251.867	196.229
Huisvesting	38.936	40.609
Raad van Commissarissen	7.250	7.100
Overige bedrijfslasten	98.652	67.691
	1.125.069	1.124.833
Totale kosten	5.155.425	4.890.365
Bedrijfsresultaat	893	95.539
Rentebaten	5.663	11.739
Resultaat	6.556	107.278

Toelichting op de jaarrekening**Grondslagen voor de waardering****Algemeen**

De belangrijkste bedrijfsactiviteit van de vennootschap betreft het ontzorgen van de drinkwaterbedrijven van de bij het bereidingsproces ontstane reststoffen.

De vennootschap heeft de jaarrekening opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn slechts voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijzen, verminderd met een tijdsevenredige lineaire afschrijving op basis van de verwachte economische levensduur van de desbetreffende activa. Het afschrijvingspercentage bedraagt 20%.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Indien niet anders vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Overige activa en passiva

De waardering geschiedt tegen nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde inclusief transactiekosten en vervolgens gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van voorzieningen voor oninbaarheid.

De reële waarde bij eerste verwerking en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde, tenzij er bij de eerste verwerking sprake is van transactiekosten of agio, disagio en andere afwijkingen tussen de reële waarde en de nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Opbrengsten, kosten en rente worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

De opbrengst betreft doorberekende afvoerkosten plus de gerealiseerde opbrengst (positief en negatief) van afnemers en adviesverlening.

De directe afvoerkosten betreffen uitgaven voor ontginning, vervoer, opslag en keuring.

Pensioenlasten

Bij de vennootschap is sprake van een toegezegde bijdrageregeling.

De verschuldigde pensioenpremies worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2011 is de belastingplicht van Reststoffenunie beëindigd op grond van artikel 2 lid 7 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA	31-dec-2014	31-dec-2013
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Inventaris		
Boekwaarde per 1 januari	9.960	11.004
Bij: investeringen	719	2.502
	10.679	13.506
Af: afschrijving boekjaar	7.297	3.546
Boekwaarde per 31 december	3.382	9.960
Cumulatieve afschrijving	15.231	7.934
Vlottende activa		
Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	958.698	620.118
Belastingen en premies sociale verzekeringen	-	83.824
Overlopende activa	107.154	207.808
	1.065.852	911.750
<i>Debiteuren</i>		
Nominale waarde	958.698	665.118
Voorziening dubieuze debiteuren	-	45.000-
	958.698	620.118
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Omzetbelasting december	-	83.824
<i>Overlopende activa</i>		
Te verrekenen kosten marktevaluatie RU aan drinkwaterbedrijven	-	123.798
Nog te factureren afvoerkosten aan drinkwaterbedrijven	-	17.492
Nog te ontvangen transportkosten	21.027	7.005
Vooruitbetaalde contractkosten	22.627	13.413
Vooruitverrekenende opbrengsten drinkwaterbedrijven	63.500	46.100
	107.154	207.808
De vorderingen hebben een looptijd van maximaal een jaar.		
Liquide middelen		
Deutsche Bank, ondernemersrekening	54.834	80.506
Deutsche Bank, maand/kwartaal spaarrekeningen	412.026	620.363
	466.860	700.869

TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA	31-dec-2014	31-dec-2013
	€	€
Eigen vermogen		
Geplaatst en gestort kapitaal		
Stand per 31 december (geplaatst)	449.222	427.297
In 2014 is het bedrag aangepast n.a.v. de inkoop van aandelen in 2003.		
Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 910.000 verdeeld in 20.000 aandelen van € 45,50 nominaal. Hiervan is € 449.222 gestort.		
Agio		
Deze post is ontstaan door de verkoop van 1.242 aandelen in 2011 met een agio van € 4,95 per aandeel.		
Disagio		
Deze post is ontstaan door de verkoop van 568 aandelen met een disagio van € 21,00 per aandeel.		
Overige reserves		
Stand per 1 januari	264.609	157.331
Omrekening guldens naar euro's	1.131-	-
Inkoop eigen aandelen	20.794-	-
Bij: dotatie winstbestemming	6.556	107.278
Stand per 31 december	249.240	264.609
Kortlopende schulden		
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Crediteuren	543.928	584.213
Belastingen en premies sociale verzekeringen	83.269	28.935
Overige schulden en overlopende passiva	216.210	323.300
	843.407	936.448
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting december	54.009	-
Pensioenverplichtingen	7.375	7.897
Loonheffing en sociale lasten	21.885	21.038
	83.269	28.935
Overige schulden en overlopende passiva		
Nog te betalen kosten	116.561	125.535
Vooruitontvangen inkomsten op depot's	36.200	21.930
Te verrekenen opbrengsten aandeelhouders	-	6.901
Vakantiedagen	16.932	13.481
Gereserveerd Vakantiegeld	5.646	5.546
Verplichtingen uit CAO	20.871	13.409
Vooruitontvangen op nog te realiseren projecten	20.000	16.500
Nog te verrekenen inzake nazorg Reach	-	119.998
	216.210	323.300

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Reststoffenunie is een huurovereenkomst aangegaan voor huisvesting van 7,5 jaar en zijn er contracten voor leaseauto's. Verplichtingen voor meer dan 1 jaar zijn € 260.800.

TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

	2014 €	2013 €
Opbrengst		
Omzet reststoffen		
Doorberekende afvoerkosten aandeelhouders	2.880.003	2.761.573
Doorberekende afvoerkosten niet-aandeelhouders	33.876	51.502
Opbrengst verkopen reststoffen aandeelhouders	1.272.827	1.145.803
Opbrengst verkopen reststoffen niet-aandeelhouders	65.385	32.364
	<u>4.252.091</u>	<u>3.991.242</u>
Adviesverlening		
Adviesverlening tbv aandeelhouders	6.083	8.255
Adviesverlening tbv niet-aandeelhouders	34.279	16.700
	<u>40.362</u>	<u>24.955</u>
	<u>4.292.453</u>	<u>4.016.197</u>
Directe afvoerkosten *	2.935.967	2.736.697
Brutomarge	<u>1.356.486</u>	<u>1.279.500</u>
Omzet behaald bij niet-aandeelhouders van Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.	<u>133.540</u>	<u>100.566</u>
Idem in procenten	3,1%	2,5%
Overige opbrengsten		
Gereserveerde bijdrage tbv uitgestelde projecten	20.000-	16.500-
Vrijval reservering bijdrage REACH	-	53.715
	<u>20.000-</u>	<u>37.215</u>
	<u>2014</u> <u>€</u>	<u>2013</u> <u>€</u>
Bedrijfslasten		
Personeel		
Directe loonkosten	455.399	444.512
Premies en sociale lasten	85.994	76.706
Pensioenlasten	57.386	55.079
Indirecte loonkosten	15.850	15.003
Inleenkrachten *	61.594	73.349
	<u>676.223</u>	<u>664.649</u>
* Voor vergelijking zijn de cijfers van 2013 aangepast.		
Personeelsbestand		
Het personeelsbestand bestond in 2014, evenals in 2013, uit 8 personen. Hiervan zijn, evenals in 2013, zeven personen in vaste dienst en een ingehuurd.		
Verkoopkosten		
Reis- en verblijfkosten	52.930	46.423
Contributies	8.238	8.433
Toevoeging dubieuze debiteuren	45.000-	45.000
PR	28.675	45.153
	<u>44.843</u>	<u>145.009</u>
Onderzoek- & Advieskosten		
Perspectief: Financieel	43.481	73.708
Perspectief: Klant	105.609	138.431
Perspectief: Interne Processen	71.892	13.785
Perspectief: Innovatie / lerend vermogen	47.385	23.765
	<u>268.367</u>	<u>249.689</u>
Ten laste van gereserveerde onderzoek- & advieskosten	16.500-	53.460-
	<u>251.867</u>	<u>196.229</u>

OVERIGE GEGEVENS**Statutaire winstbestemmingsregeling**

De bestemming van het resultaat is als volgt in artikel 27 van de statuten geregeld:

1. De winst staat ter beschikking van de algemene vergadering. Van de winst welke uit de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening blijkt, kan evenwel een zodanig bedrag worden gereserveerd, als de algemene vergadering zal vaststellen.
2. De vennootschap kan slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van de winst geschiedt eerst na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. Door de vennootschap gehouden aandelen of certificaten en aandelen of certificaten die de vennootschap in vruchtgebruik heeft, tellen niet mee bij de berekening van de winstverdeling.
5. De algemene vergadering kan besluiten tot het doen van tussentijdse uitkeringen. Een besluit tot het uitkeren van een interim-dividend uit de winst over het lopende boekjaar kan tevens door de directie worden genomen. Uitkeringen als in dit lid bedoeld, kunnen slechts geschieden indien is voldaan aan het bepaalde in lid 2 van dit artikel.
6. Tenzij de algemene vergadering een andere termijn vaststelt, worden dividenden binnen dertig dagen na vaststelling ter beschikking gesteld.
7. De algemene vergadering kan besluiten dat dividenden geheel of gedeeltelijk in een andere vorm dan in contanten zullen worden uitgekeerd.
8. Ten laste van door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd indien en voor zover de wet dat toestaat.
9. Is de som van het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal en de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden, geringer dan het laatst vastgestelde wettelijk minimumkapitaal, dan moet de vennootschap een reserve aanhouden ter grootte van het verschil.

Bestemming resultaat 2014

Vooruitlopend op het daartoe te nemen besluit door de algemene vergadering van aandeelhouders is het resultaat over 2014 toegevoegd aan de overige reserves. Dit nog te nemen besluit is reeds in de jaarrekening 2014 verwerkt.

Colofon

Uitgave

Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.
Groningenhaven 7, 3433 PE Nieuwegein
Postbus 1072, 3430 BB Nieuwegein

Telefoon: 030 – 60 69 721

Telefax: 030 – 60 69 720

website: www.reststoffenunie.com

e-mail: info@reststoffenunie.com

Ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel
te Utrecht onder nummer 30130247

Redactie, vormgeving en productie

Skrebbel Communicatie, Rosmalen
Melding ontwerp enzo, Oisterwijk

Fotografie

Bert Janssen, Maastricht
Iris Wuijster, Rosmalen

Drukwerk

CS Grafimedia, Schijndel

Juni 2015

Jaarbericht 2014

